

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svačur in vsemu delu in pravnika in vsakega po pošti prejeman na vsakega enakega deleža na vsa leta 25 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leta 25 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na en mesec 2 K. Kdor hoče sam poslati, plača na vsa leta 25 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. — Za Nemčije celo leto 28 K. Za vse druge dežele in Ameriko po 30 K. — Na naročbe brez istodobne vplačila naročnine se ne odira. — Za omanila se plačuje od petdesetega peti vrate po 14 h, če se omanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Depisi naj se izloče brez plačila. — Recepti se ne vračajo. — Uredništvo in upravljalstvo je v Knaševih ulici št. 8. — Upravljalstvo naj se blagovoljno pošilja naročnine, reklamacije, omanila, t. j. administrativne stvari.

Vrednitištev telefon št. 84.

Posredništvo telefon št. 10 h.

Upravljalstva telefon št. 85.

Apel na pravosodno ministrstvo.

V preiskovalnem zaporu e. kr. deželnega sodišča ljubljanskega se nahajajoči Stefan Kamenšek je vložil še preteklo soboto proti odločbi e. kr. višjega deželnega sodišča graškega, katero smo priobčili v soboto, po svojem zagovorniku dr. Alojziju Kotalju, odvetniku v Ljubljani sledečo nadzorstveno pritožbo na visoko e. kr. pravosodno ministrstvo: Visoko e. kr. pravosodno ministrstvo!

Na mojo pritožbo, katero je v mojem imenu in po mojem nalogu vložil branitelj, izšel je v prepisu pod A) priloženi sklep posvetovalne zbornice ces. kr. deželnega sodišča ljubljanskega z dne 3. oktobra 1908 oprav. št. VIII. 964/8/161.

Vsled pritožbe e. kr. državnega pravdnštva ljubljanskega zoper ravnikar navedeni sklep je pa potem izdalo e. kr. višje deželno sodišče graško pod B) v pripisu priloženo odločbo z dne 5. oktobra 1908 opr. št. VIII. 964/8/167.

Iz zgoraj navedenih razlogov sem pa prisiljen vložiti sledečo nadzorstveno pritožbo:

nadzorstveno pritožbo:

V formalnem oziru naj navedem predvsem, iz katerih razlogov smatram to izvanredno pravno sredstvo nadzorstvene pritožbe po zakonu za dopustno.

Po § 31. kaz. pravd. reda spada med opravila državnega pravdnika osobito tudi udeležba pri uvodnih poizvedbah in uvodni preiskavi. Izpolnjuje to svojo dolžnost je bilo e. kr. državno pravdnštvo zasl. šano poprej, predno je izdala posvetovalna zbornica zgoraj napominani sklep z dne 3. oktobra 1908 oprav. št. VIII. 964/8/161.

Istotako je e. kr. višje deželno sodišče graško, predno je ugodilo s svojo odločbo z dne 5. oktobra 1908 oprav. št. VIII. 964/8/167 pritožbi e. kr. državnega pravdnštva v Ljubljani zasl. šalo e. kr. višjega državnega pravdnika.

V obeh slučajih je moralo torej državno pravdnštvo nasproti sodnim oblastim precizirati svoje stališče.

Kako stališče je pri tem zavzele državno pravdnštvo, sicer ne vem, ker mi niso pristopni spisi.

Upravičeno pa smem radi tega, ker se je državno pravdnštvo pritožilo zoper gorenji sklep posvetovalne zbornice, domnevati, da je državno

pravdnštvo v tem konkretnem slučaju zavzele stališče, da ima ostati pri ukrejenem rednem preiskovalnem zaporu.

To stališče se pa, kakor bodem pozneje dokazal pri meritornem utemeljevanju te svoje pritožbe, ne da spraviti v sklad s predpisi veljavnih zakonov.

Zgolj iz tega razloga sem v okviru § 30. kaz. pravd. reda upravičen, da se v obrambo svojih pravic poslužim le-tega izvanrednega pravnega leka, to je nadzorstvene pritožbe.

Od vsake sodne oblasti ne odvisno ces. kr. višje državno pravdnštvo, ki je bilo v ti stvari pred izdajo odločbe sodnega dvora II. stopnje zasl. šano, je namreč po § 30. kaz. pravd. reda neposredno podrejeno pravosodnemu ministrstvu.

To po zakonu ustanovljeno pravno razmerje med podrejenim e. kr. višjim državnim pravdnštvom in nadrejenim e. kr. pravosodnim ministrstvom pa daje nedvomno onim državljanom, ki se čutijo po kakem ukrepu ces. kr. višjega državnega pravdnštva kot podrejene oblasti prikrajšani v svojih pravicah, dovoljenje in pravico, da apelirajo proti onemu ukrepu na e. kr. pravosodno ministrstvo kot nadrejeno oblast.

Ako bi se državljanom po smislu in duhu zakona ne pripoznavalo te pravice, bi bilo po mojem pravem prepričanju ravnikar obrazloženo in v zakonu (§ 30. kaz. pravd. reda) ustanovljeno pravno razmerje podrejenosti ene oblasti pod drugo brez vsakega pravnega in dejanskega pomena.

Ker pa ni domnevati, da bi bil zakonodajalec izdal pravno in dejansko brezpomembne predpise v svojih zakonih, moram smatrati predstojajo nadzorstveno pritožbo raz formalno stališče za dopustno.

V tem mojem pravem prepričanju me pa še bolj utrjujejo od tega visokega ministrstva samega izdani ukazi z dne 12. decembra 1900 št. 45 in z dne 25. novembra 1902 št. 51, katerih vsebina podpira mojo pritožbo tako v formalnem, kakor posebno tudi v meritornem smislu.

Preidem naj sedaj k meritornemu utemeljevanju svoje nadzorstvene pritožbe.

Iz tega meritornega utemeljevanja moje pritožbe bode pa izhajalo, da se v predstojajočem slučaju od strani e. kr. državnega pravdnštva in prizadetih sodnih oblasti ni upoštevalo niti temeljnih načel veljavnega kazenskopravnega reda!

Danes sedim že skoro 14 dni v rednem preiskovalnem zaporu, češ,

da so proti meni podani zaporni razlogi § 175. št. 2, 3 in 4 kaz. pravd. reda.

Posvetovalna zbornica, ki gotovo najbolj pozna in tudi mora poznati vse dejanske razmere, je v svojem zgoraj priloženem sklepu Vr. VIII. 964/8/161 izrečno glede zapornega razloga po § 175. št. 3 kaz. pravd. reda, poudarila, da je vsaka koluzijska nevarnost nedvomno izključena.

To je tudi čisto naravno. Edina obremenilna priča (stražnik Gerlovič) je organ javne varnosti.

Z ozirom na to lastnost obremenilne priče je že a priori izključeno vsako tako vplivanje na to pričo, ki bi delalo ovirne poizvedbe resnice.

Razbremenilnih prič pa žalibog nimam.

Kako naj bi potem mogel na nje vplivati?

Istotako je danes izključena vsaka repeticijska nevarnost, vsled česar danes tudi ni več podan zaporni razlog § 175. št. 4 kaz. pravd. reda.

Po celi Ljubljani je zavladal mir.

Prebivalci so se docela pomirili in opravljajo mirno svoje vsakdanje posle.

Ze zgolj na to vsem oblastim znano mirno razpoloženje ljubljanskega prebivalstva je izključena vsaka nevarnost, da bi se moglo ponoviti ono kaznjivo dejanje, katerega se me dolži.

O begosumnosti pri meni tudi ne more biti govora.

Saj sem vendar nameščen v prav dobri stalni službi in moram skrbeti tudi še za svoje starše in svojo sestro.

Pri takem položaju je naravnost izključeno, da bi pobegnil in se z begom odtegnil sodni preiskavi in eventualni kazni.

Ako bi bil hotel pobegniti, sem vendar imel poprej, predno se me je zaprlo, več kot dovolj časa in prilike za to.

Vzlic temu pa nisem storil niti enega takega sumljivega koraka, ki bi kazal na to, da hočem pobegniti.

Nasprotno sem cel čas po onem dogodku, ki je dal povod moji aretaciji, do poslednje (to je aretacije) opravljal mirno in vestno svojo vsakdanjo službo.

Ne glede na to pa bi tudi v onem slučaju, ako bi se bil res okrilvil onega kaznjivega dejanja, katerega se me dolži, ne mislil na beg, ker vem, kakšna kazen bi me mogla v najkrajšem slučaju zadeti.

Upravičeno je vsled tega posvetovalna zbornica zavzela pravno in

dejansko neizpodbojno stališče, da se me ima izpustiti na proste noge proti položitvi varščine 500 K.

Toda ta njen sklep ni obveljal, in sicer radi neke popolnoma nove okolnosti.

Žalibog mi niso pristopni kazenski spisi, vsled česar tudi ne morem vedeti, ako je v spisih najti kaj podlage za to novo okolnost ali ne.

Ako pa upoštevam današnje dejanske razmere v Ljubljani, moram pa priti do zaključka, da ta nova okolnost ne more najti v spisih niti najmanjše podlage.

To novo okolnost je najti šele v odločbi sodnega dvora II. stopnje Vr. VIII. 964/8/167 in se glasi: »da so se preprečili poskusi, da bi se zopet razobesili nemški napisi trdk, da torej ni izključena ponovitev hudobnega poškodovanja tuje lastnine.«

Temu nasproti pa konstatiram vsem javnim oblastim, osobito tudi e. kr. deželni vladi kranjski in e. kr. državnemu pravdnštvu ljubljanskega znana notorična dejstva:

a) da se v Ljubljani nikomur, ki je prejel snel nemški napis nad svojo trgovino ali obrtovalnico, ni od nikogar zabranilo, postaviti nemški napis na staro mesto, ako je to hotel storiti in

b) da kaj takega niso poročali niti oni listi, ki so v nasprotju z vladnimi in oblastnimi poročili prinašali o ljubljanskih dogodkih skrajno pretirana ali pa tendenciozno zavita poročila in ki bi gotovo vsak tak dogodek zabranjenja, ako bi se bil res dogdil, takoj med brzojavkami ali telefoničnimi poročili celemu svetu oznanili.

Ker se pa torej v Ljubljani ni nikomur zabranilo, da zopet razobesi svoj nemški napis in ker o kakem takim dogodku celo nevedo ničesar povedati oni listi, ki so najbolj prinašali strašne stvari o ljubljanskih dogodkih, sklepam upravičeno, da se v spisih, katerih upogled mi je zabranjen, ne more dobiti niti najmanjše podlage za zgoraj navedeno novo okolnost v odločbi sodnega dvora II. stopnje!

Ako pa glede te svoje navedbe odločba sodnega dvora II. stopnje ne najde nobene opore v spisih, se postavlja odločba v protislovje s spisi in greši zaeno proti neposrednosti kot temeljnemu načelu veljavnega kazenskopravnega reda, ker se mora ta nova okolnost vsled tega opirati le na taka domnevanja, ki se ne dajo kontrolirati in še manj utemeljiti.

Odkrito povedano: moram se čuditi, kako je moglo pri popisanih dejstvih priti kaj takega v sodno od-

ločbo, ki se sme pečati samo z dejstvi, za katere najde oporo v spisih, nikdar pa ne z domnevanji.

Moj odpor proti ukrenitvi rednega preiskovalnega zapora je torej zakonito utemeljen.

Vsled tega bi bila tudi dolžnost državnega pravdnštva, da bi bilo predlagalo, da se mene pusti na svobodo. (§ 3. kaz. pravd. reda).

Ker pa tega do sedaj še ni storilo, sem bil upravičen, vložiti to nadzorstveno pritožbo.

Po svojem izkazanem branitelju izrekan končno s pripombo, da se je prepis te nadzorstvene pritožbe sočasno odposlal kranjskemu delegatu g. dr. Ivanu Šusteršiču, državnemu poslancu, sedaj v Budimpešti, vdano prošnjo:

Visoko e. kr. pravosodno ministrstvo blagovoli na to mojo nadzorstveno pritožbo nakazati potom podrejenega mu e. kr. višjega državnega pravdnštva graškega e. kr. državno pravdnštvo ljubljanskega, da zbog nedostajanja zakonitih razlogov predlaga moj izpust iz rednega preiskovalnega zapora in postavitev na proste noge.

Kranjska hranilnica.

Dobrodelni darovi — izraz, ki ga rabi »Kranjska hranilnica« v svojem računskem zaključku. Krasna beseda — še lepše dejanje, ako kdo iz svojega odrine kaj v dobrodelne namene. Za tistega, kdor dobrodelni dar sprejme, ima pomen edinole znesek daru in njegova potreba, pri tistem pa, ki daruje, se vendar le vpraša, ali je podaril iz svojega!

»Kranjska hranilnica« je društvo, obstoječe iz 65 članov nemškega mišljenja; denar, ki je temu društvu zaupan, je slovenski — in dobiček »Kranjske hranilnice« izhaja iz tega slovenskega denarja.

Ako torej »Kranjska hranilnica« razdeljuje dobrodelne darove, ne daruje ona, temveč oni, ki so ji zapali svoj denar, s katerega ima »Kranjska hranilnica« dobiček, iz kojih se morejo dati dobrodelni darovi, — darujejo torej Slovenci.

Ce bi Kranjska hranilnica vse dobrodelne darove namenila Slovencem, bi si s tem torej ne pridobila nobene posebne zasluge, ker čisti dobiček, kojega daje »Kranjski hranilnici« slovenski denar, vendarle ni nemška last.

Seveda je »Kranjska hranilnica« pri oddaji dobrodelnih darov vezana na svoja pravila, in ta pravilo, da »Kranjska hranilnica« sme daro-

LISTEK.

Hiša v dolini.

Novela. Spisal dr. Ivo Šorli.

Prelepo družbo smo imeli takrat v Trstu in prepevali smo vsaki večer, da so se nam srca topila.

In daleč okrog je slesovalo naše zbirališče zaradi nas, da ni bilo čudno, če smo imeli skoraj vedno kakega gosta v svoji sredi, bodisi našega preljubega župana iz devete vasi ali kakega drugega častitega rodoljuba z dežele.

Jedva koga pa smo se tako razveselili in ga tako sprejeli, če je prišel, kakor gospoda Sušo, veleposestnika iz Dola, moža krepke, mogočne postave, zdravih nazorov in lic, vedno v škornjih do kolen, glasnega, odločnega govorjenja, nekoliko vihravega temperamenta in čudovito radodarnega srca.

A ne samo radodarno, tudi čudovito modro je bilo njegovo srce; in mi, kar nas je naše vrste ljudi, damo na to celo več, nego na modrost glave, ki jo njen lastnik porabi običajno le v svojo korist, ali še celo na škodo svojega bližnjega.

Zbog te lastnosti sva se prikupila kmalu drug drugemu, in povabil

me je prav res, naj pridem enkrat vsaj za en mesec k njemu.

Za en mesec nisem mogel, a za en teden sem lahko šel.

»Samo, da se ne boste dolgočasili pri meni, ker družbe tu razen mene ni nobene, jaz sam pa imam ves dan opravka,« je rekel.

»Te boleznici ne poznam, gospod Suša!« sem odgovoril. »Dolčas je človeku, ki sam ni dolgočasen, kvečemu v dolgočasni družbi.«

»Saj pravim tudi jaz vedno, da je dogčas jako relativen pojem!« je vzkliknil vesel, da se mu ne bo treba brigati zame. Enkrat te dni vam bom povedal celo jako pomenljivo historijo o tem. Ampak sedaj, — pomagajte si sami, kakor si morete! in Bog vam bo pomagal!«

Potikal sem se potem ves dopoldne po njegovem obširnem posestvu, klatil s svojo palico osatove glavice, žvižgal in počenjal vse, kar počenja človek, vajen vse leto le belega zidovja in mestnega prahu, ko vidi vse zeleno, zeleno okrog sebe in se opijani sočnih, duhtečih trat.

Dol, s svojimi vrsti in travniki, je bil prava oaza visoko gori na pustem Krasu. Pogozdili so bili sicer že precej daleč ven čez živo zemljo, a uradna drevesa so stala še vedno čemerna in drugo drugemu neprijazna zunaj med kamenjem, kakor da

še ne vedo prav, ali bi se prijala ali ne. In dalje tam daleč ob robu okrog-inokrog se je širil, kakor že stoletja, pust gol svet.

Mislil sem si takoj, da mora biti poseben pogled čez tako pustino, in takoj po kosilu, ko je odšel gospod Suša zopet na polje, sem se odpravil proti južozahodni strani, kjer ni daleč daleč okrog nobene vasi.

Korakal sem še od zadnjih dreves kako poldrugo uro dalje, ne da bi se le enkrat ozrl in ne da bi gledal okrog sebe, ker sem hotel stati naenkrat sredi goličave.

In tam šele, na edinem holmu v kameniti ravnini, — segajoči vse tja do posameznih zelenih drevesnih otokov na severu in do mrko se svetlikajočega, komaj še vidnega morja na južni strani, — tam šele sem se ustavil in sem dolgo in nepremično užival blede, tiho, mrtvo veličastvo okrog sebe.

Pregledal sem potem svet in premeril, kod bi se vrnil domov, da bi dospel ravno do večera. Zanimalo me je samo še, kam se vidi s čeri ravno na zahodu, še nekoliko višje od hribčka, a katerem sem stal. V kako rodovito dolino pač, ker mora biti enkrat vendar tudi kamenja konec. Spominjal sem se, da je vsaj na zemljevidu tudi na ono stran še precej mest in vasi.

Še četrte ure in bil sem tam. Res dolina, a kaka dolina! Ozka, gola, pusta, in samo prav na dnu mala hišica z nekoliko vrta okrog; na oni strani pa zopet strm hrbet navzgor.

Naenkrat sem ostrmel. Vse to tam dol mi je bilo vendar nekako znano... Kje vraga sem videl in kdaj nekaj vsaj docela sličnega?...

Nameril sem daljnogled dol in pregledaval počasi vse dolinice od zgoraj do spodaj, kjer se izlivala v dolgo in vedno širše močvirje, do morja.

In naenkrat sem jo imel! Da, tudi oni košček železničnega tira sem našel zdaj, ki je držal po mostu iz enega predora čez to kotlino v drugega. Vozil sem se že večkrat tod mimo. In vsakrat, ko se je na tem mestu zasvetilo po tmuni podzemskega rova, sem videl to samotno hišico tam spodaj, in vselej sem jo nesel v svoji duši s seboj z vso njeno globoko melanholijo, z vso njeno čudno pozicijo. In vsakrat sem snoval vse mogoče dogodbe okrog nje. Toda kdo je mogel pričakovati, da jo zagledam od tu dol in tako nenadoma!

Sedel sem na kamen za seboj in sem opazoval vsako stvar posebej. Hišica je bila krita z rdečimi korci, stene pa so bile bele in docela gladke, kar daje primorskim hišam v sosesčini z Lahi precej pust značaj.

Vendar se ji je videlo po lični leseni uti sredi lepo ograjenega, čeprav zdaj že popolnoma zapuščenega vrta, da ne morejo živeti v njej kmečki ljudje.

Toda, kdo vraga? In od česa? Mlinskih koles ali česa drugega ni bilo videti, dasi je teklo nekoliko motne vode mimo, tisto malo vrta pa ni moglo rediti niti enega človeka.

Zdaj, ko sem imel vse to prosto in vsej solnčni luči pred seboj, se mi ni zdelo več tako poetično, a zanimalo me je vseeno še vedno; in ko sva sedela z gospodom Sušo pri večerji, ga nisem pozabil vprašati, ali ve kaj, kdo stanuje tam spodaj.

Pogledal me je zelo presenečeno in nekaj časa mi ni ničesar odgovoril.

»Kaj tam ste bili, in tudi na vas je naredila baraka tak vtisk? Potem pa že mora biti res nekaj na tem in me ni takrat samo luna trkala... Jaz sem namreč doživel tam spodaj nekaj prav posebnega... ravno svojo historijo o dolgem času, katero sem vam bil omenil danes opoldne.

»No, za historijo s takim naslovom je ta kraj torišče res kakor našlaš, ker spodaj bi moralo postati celo največjemu filozofu slednjič vendarle malo preidilno,« sem se zasmejal.

(Dalje prihodnjik.)

vati v dobrodelne, splošno koristne lokalne (ljublanske) in deželne (kranjske) svrhe.

Predno preiščemo, kako se »Kranjska hranilnica« ravna ali ne ravna po tem določili svojih pravil, pogledimo si oddane dobrodelne darove.

Ker nismo ne narodni, ne strankarski šovinisti, izpustimo vse one darove, pri katerih ni posebnega dvoma o dobrodelnosti in naj si bo v prid Slovencev ali Nemcev ali te ali one stranke.

Omeniti hočemo torej — na podlagi računskega zaključka — samo le sledeča darila, koja je »Kranjska hranilnica« v letu 1907. razdala iz ohodkov, izvirajočih iz slovenskega denarja:

Seveda ne smemo ignorirati merila.

Nemška mestna deška šola v Ljubljani 400 K; slovenske mestne deške šole v Ljubljani so dobile le polovico tega zneska, t. j. po 200 K. Nemška mestna deška šola v Ljubljani za šolsko delavnico 300 K. Deška šola nemškega »Schulvereina« 200 K. I., II., III. slovenska mestna deška šola — obrtna nadaljevalna šola — pa po 100 K. Nemška deškiška mestna šola v Ljubljani 500 kron, slovenska deškiška mestna šola v Ljubljani samo 200 K. Podporno društvo nemških visokošolcev iz Kranjske 2000 K — podporna društva slovenskih visokošolcev iz Kranjske: 0. Društvo »Deutsches Studentenheim« v Kočevju 300 K. Ženska krajevna skupina nemškega šulferajna za božičnico 500 K. Slovenske ženske podružnice sv. Cirila in Metoda 0. Godbena šola nemškega »Philharmonischen društva« v Ljubljani 3200 K. Godbena šola »Glasbene Matice« pa celih 400 K. Godbena šola v Kočevju (nemška) 500 K. Nemški otroški vrtec v Ljubljani 1380 K. Evangelijski otroški vrtec v Ljubljani 400 K. Nemški otroški vrtec v Kočevju 200 kron.

Nemški otroški vrtec v Zagorju 200 K. Ljubljanski šolski kuratorij (to je še za nemško šolstvo v Ljubljani) a) za vzdrževanje šol po 1906./07. 10.500 K; b) za vzdrževanje šol po 1907./08. 21.000 K; c) za klad za vzdrževanje šol 10.000 K; d) učiteljskemu penzijskemu zakladu 10.000 K. Nemška šola v Šiški 500 K. Deželno učiteljsko društvo v Ljubljani (nemško) a) za društvene namene 200 K; b) za izdajanje lista 600 K. Ljubljanski šolski kuratorij — prispevek k stavbi (nemške) šole na Jesenicah 15.000 kron. Ljubljanski nemški »Turnverein« kot prispevek plači telovadnega učitelja 1000 K. Za Sokola 0. Učitelji zasebne ljudske šole nemškega »Schulvereina« v Ljubljani osebne doklade za leto 1907./08. 1800 K. Tržič — podružnica nemškega »Schulvereina« za otroški vrtec 200 kron. Nemška »Volksbücherei« v Ljubljani a) stalna podpora 200 K; b) izvanredna podpora 100 K. Filharmonično društvo (nemško) v Ljubljani (še) za vzdrževanje zavoda za komorno godbo 500 K. Gledališko društvo (nemško) v Ljubljani podpora za režijo 1908./09. 3000 K. (kar se je dalo za stavbo posebnega nemškega gledališča v Ljubljani smo že povedali). Slovensko »Dramatično društvo 0.« »Südmarkischer Sängerbund« 200 K. Delavsko pevsko društvo »Vorwärts« v Ljubljani 50 K. Nemška »Sängerrunde« v Beli peči 200 K. Slovenska pevka društva 0. Sekcija Krain nemškega in avstrijskega planinskega društva (nemško) 2000 K. Istej izvanredna podpora za pospeševanje tajskega prometa 1400 K. »Slovensko planinsko društvo« 0. (Slovenska) deželna zveza za pospeševanje tajskega prometa 0.

Iz tega je razvidno, da je Kranjska hranilnica izdala v letu 1907. skoraj stotisoč kron v strogo nemške namene.

Če pomislimo, da je to slovenski denar, potem, da je Kranjska slovenska dežela, pač moramo vprašati, ali je »Kranjska hranilnica« ta (slovenski) denar uporabila res za določene splošno koristne namene?

Gospod markij Gozani — ima besedo, ker se je dni v »Laibacher Zeitung« blagovolil izdati kot »Landesfürstlicher Kommissär« »Kranjske hranilnice«, česar pa ta v svojem računskem zaključku ni povedala — zakaj — ne vemo.

Pribijemo pa, ponavljajoč na kratko že zgoraj podana izvajanja, da je »Kranjska hranilnica« društvo obstoječe iz 65 članov; nadalje, da vloge padajo, da je padel skupni znesek razvornih zakladov, — nadalje, da za varnost hranilnih vlog ne jamči ne dežela, ne občine — ne 65 nemških članov — nadalje, da ima »Kranjska hranilnica« nemško uradništvo, da daruje v nemške svrhe v mleti, ki ne odgovarja niti narodnosti vlagateljev, niti narodnostnim razmeram dežele, nadalje, da vzdržuje kranjsko nemštvo.

Kako žalostno pa izgleda nadzorovanje poslovanja »Kranjske hranilnice«, to še dokažemo.

Avstrijska delegacija o aneksiji Bosne in Hercegovine.

Budimpešta, 11. oktobra. Za ministrom Aehrenthalom se je oglasil za besedo delegat dr. Korosec, ki je naglašal, da bo ministroma izjava glede revizije berlinske pogodbe zadovoljila Črnogorci in Srbe. Nam pa se zdi izjava kupnina za Italijo, da pritrjuje aneksiji Bosne. Glede Srbije se naša politika ne sme spraviti na pot maščevanja. Govornik je protestiral proti madžarskim aspiracijam na Bosno.

Preobrat na Balkanu.

Pomirjenje v Beogradu. Beograd, 11. oktobra. Navdušenje za vojno z Avstrijo je začelo rapidno pojemati. Položaj ni prav nič več nevaren. Radikalni elementi, z njimi posebno voditelji vstajev iz Macedonije še nadaljujejo demonstracije. Včeraj so demonstrantje pred Mihajlovim spomenikom zažgali avstrijsko zastavo. Ustanovili se je tudi odbor, ki naj zanese revolucijonarno gibanje v Bosno in Hercegovino. — Pred skupščino so bile med sejo velike demonstracije.

Srbija se oborožuje. Budimpešta, 11. oktobra. Iz Beograda je došla vest, da je neki ondodni trgovec, baže v imenu vlade, naročil pri tovarni v Vajcu 14 milijonov patron, 10 milijonov patron je takoj odšlo v Beograd.

Rusija proti kongresu.

Petrograd, 11. oktobra. »Novoje Vremja« se je izrekla proti sklicanju evropskega kongresa, češ, da bi se delale kongresu največje ovire. Avstro-Ogrska sploh ne bo dovolila, da bi se razpravljalo o aneksiji Bosne in Hercegovine. Tudi Bolgari ne bodo dovolili, da bi se na kongresu postopalo z njimi kot z vazali. Rusija ne more predložiti za kongres določenega programa, a brez kongresa bi Rusija ne imela avtoritete. Rusija sploh ne potrebuje konference, pač pa jasn program za svojo bodočo zunanjo politiko.

Vojne s Srbijo ne bo.

Beograd, 11. oktobra. Skupščina je včeraj popoldne v tajni seji s 93 proti 66 glasom sprejela resolucijo, ki se izreka proti vojni z Avstro-Ogrsko.

Protest Turčije.

Carigrad, 11. oktobra. V protestni okrožnici, ki jo je razposlala turška vlada svojim poslanikom, naglašajo, da se ne more strinjati z navedeno Avstro-Ogrsko. Dosedaj v Bosni veljavni režim temelji na pogodbi iz leta 1879, ki natanko določa način okupacije in uprave Bosne in Hercegovine ter sultanove suveritete pravice. Nobena določba te pogodbe se ne sme kršiti brez dovoljenja Turčije in signaturnih velesil. Zaradi tega Turčija odločno protestira proti postopanju Avstro-Ogrske, ki hoče imenovano pogodbo poljubno kršiti.

Čemu so se v Srbiji sklenile izredne vojaške odredbe.

Pariz, 11. oktobra. Srbski poslanik Vesnić je povedal nekemu pariškemu časnikarju, da je popolnoma napačno naziranje, da Srbija želi vojno. Srbska vlada zasleduje miroljubno politiko. Izredne vojaške odredbe nikakor ne značijo, da se Srbija pripravlja na vojno, temuč so se ukrenile le v ta namen, da se prepreči vsako burno gibanje med narodom.

Avstro-Ogrska za evropski kongres.

Dunaj, 11. oktobra. Avstro-Ogrska je sporočila velesilam, da ni nasprotna kongresu, vendar ne bo poslala na kongres svojega zastopnika, ako se da na program razgovor o izvršeni aneksiji Bosne in Hercegovine.

Kako stališče zavzame Nemčija.

Berolin, 11. oktobra. Veliko začudenje je vzbudil v tukajšnjih diplomatskih krogih razgovor, ki ga je imel državni tajnik Schoen s turškim poslanikom glede aneksije Bosne in Hercegovine. Schoen je povedal, da Nemčija ni dala Avstro-Ogrski k anektiranju poprej pritrdjenja, ker je Avstro-Ogrska sploh ni poslala, temuč ji je le naknadno sporočila izvršeno dejstvo. Nemčija si ni niti trenutka pomišljala, temuč se je takoj postavila na stran svojega 30letnega zaveznika ter bo svoje postopanje v tej stvari tudi uredila po tem načelu.

Carigrad, 11. oktobra. Nemški poslanik baron Marschall je izjavil velikemu vezirju: »V cesarjevem imenu mi je naročeno, da odločno ugovarjam proti podtikanju, da temeljijo zadnji dogodki na Balkanu na dogovoru med Nemčijo in Avstro-Ogrsko ali s kako drugo velesilo.«

Pesimizem Anglije.

London, 11. oktobra. V angleških političnih krogih sodijo zelo pesimistično o mednarodnem položaju. Splošno vlada bojazan, da nastanejo velike mednarodne zmešnjave, ako se konferenca ne posreči.

Srbski prestolonaslednik za vojno.

Belgrad, 11. oktobra. Velika množica je burno aklamirala prestolonaslednika pred njegovo palačo s klici: »Živio bosanski kralj Gjorgje, car vseh Srbov!« Prestolonaslednik je imel z okna nagovor: »Bratje! Zahvaljujem se vam za vaše patrijotično čuvstvovanje, ki je tudi moje. Upam, da se bomo v par dneh borili za kralja in domovino.«

Kraljevina Bolgarija.

Sofija, 11. oktobra. Črnogorski knez Nikola je prvi priznal neodvisnost Bolgarije ter izročil bolgarskemu zastopniku v Cetinju čestitke za kralja Ferdinanda. — Anglija je odgovorila na bolgarsko noto, da ne more priznati neodvisnosti Bolgarije.

Agitacija ogrskih Srbov.

Budimpešta, 11. oktobra. V Banatu se širi med Srbi huda agitacija proti aneksiji Bosne in Hercegovine. Nabirajo se prispevki za srbske vojne namene in tudi prostovoljci.

Aneksije povsod.

Carigrad, 11. oktobra. Anglija namerava baže v najkrajšem času anektirati Egipt. Kakor brž izprazni Avstro-Ogrska sandžak Novi pazar, hoče Anglija vrniti Turčiji otok Ciper.

Dopisi.

Iz Ribnice. Široko slovenske zemlje je vzkipelo, glasovi ogorčenja se čujejo od povsod... Tudi od nas odmevajo pretresljivi akordi, ki so bili ubrani v globinah slovenske duše. Občinski zastop je sklenil pri protestni seji resolucijo istovetno z drugimi resolucijami slovenskih občin. Soglasno se je odločil prispevek za spomenik umorjenima in podpora ranjenecem. Ali pri nas je potrebno globljega in vsestranskega dela. Mi smo na meji kočevski, branik — ne: prva ofenzivna pozicija proti usiljenecem — na našem narodnem telesu. Tujec ne živi pri nas mogoče zato, ker čuti v sebi tisto veliko »Alldeutsche Mission« za razširjanje kulture: saj on si vedno želi tja v svoj Jeruzalem: »Zurück ins deutsche Vaterland«. Dobro se jim godi — naši denarji, to je, kar jih drži pri nas: »Ubi bene ibi patria«. In da se jim izpodbije temelj, treba je pri nas preporoda, vstajenja na gospodarskem polju. Ribničanje, tudi vi prinašate svoj denar in prispevate različnim trgovcem za njihovo vsenemško gibanje. Naj se imenuje trgovina »K vragu« ali pa »K angelu varuh«, to nam je vseeno: vseeno nam pa ni, če imamo mi »angela varha«, ki nas nekega lepega nedeljskega popoldneva zapusti ter gre v Kočevje h turskari veselici, ker hajla. Dragi »angel varuh« kaj pa to. Služba je pri nas dobra od delavnikov, ko so prodajalne odprte: v nedeljo si zaželi seveda pa tudi dobri »Angel varuh« tja k svojim bratom, da zapoje z njimi veličastno himno: »Heil, Allheil«. Najboljše zdravilo bo pač, če preneha peti zvonček pri njegovih blagajni, ki požira slovenski denar. V odporu se združimo vsi: Svoji k svojim; to naj velja tudi za naše šolsko vodstvo, kateremu priporočamo, da dobi bodoče šolsko leto za prodajo šolskih knjig koga drugega. Clara pacta, boni amici. — Brez zamere.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 12. oktobra.

— Kdo si prisvaja to pravico? Po tukajšnjih trafikah hodijo, kakor smo že zabeležili, finančni stražniki ter pozivajo lastnike trafik, naj dajo nemudoma napraviti nad trafikami stare, to je dvojčične, oziroma nemške napise. To je nasilstvo najhujše vrste, ker nima nihče pravice od lastnikov trafik zahtevati, da bi morali imeti dvojčične ali nemške napise. Radovedni smo, kdo se je osmellil poslati finančne stražnike k trafikantom s tako protipostavnim ukazom? Saj so vendar tudi trafikanti in trafikantije svobodni državljani, ki jim ne sme delati sile nihče, tudi državne oblasti ne! Če se je zaprlo in obtožilo radi javnega nasilstva ljudi, ki niso storili drugega kakor, prosili trgovce in obrtnike, naj si preskrbe slovenske napise, se mora obtožiti radi istega zločina tudi ono osebo pri c. kr. finančnem ravnanstvu, ki je, omejujč osebno svojo posameznika, ukazala svojim podrejenim organom, naj prisilijo trafikante in trafikantije, da nadomestijo slovenske napise z dvojčičnimi in nemškimi! Če to ni nasilstvo, potem sploh ne vemo, kaj bi imenovali s

tem imenom. Zato pričakujemo, da bo nepristransko državno pravdnštvo z isto brezobzirno strogostjo postopalo proti nasilniku pri c. kr. finančnem ravnanstvu, kakor postopa proti slovenskim zločincem, ki so zaprti v ječah deželnega sodišča. Enaka pravica za vse, gospod državni pravdnik! Trafikantom in trafikantijam pa povemo, da jih nihče najmanj pa finančno ravnanstvo, ne sme omejevati v njihovi svobodi, da lahko napravijo poljubno nad svojimi lokali samo slovenske napise. O kr. finančno ravnanstvo pa opozarjamo, naj bi z isto železno pestjo poskrbelo, da bo tudi glavna tobačna zaloga dobila slovenski napis! Enake pravice za vse!

— Vojaški veteranski kor v Ljubljani je imel včeraj popoldne v veliki dvorani »Mestnega doma« ob lepi udeležbi izredni občni zbor, na katerega dnevnem redu je bila vpleta slovenskega poveljevanja pri nastopih ter določitev prispevka za spomenik 20. septembra padlim in za žrtve, ki leže v dež. bolnici. Zborovanje je otvoril predsednik g. Mihelič, ki je prisrčno pozdravil vse člane ter predstavil oblastvenega zastopnika mag. koncipista g. Jančigaja. V nadaljnjem govoru je poudarjal, da je društvo nepolitično in dinastično. Zvestobo do cesarja in monarhije je vsekdar jasno pokazalo. So pa ljubljanski veteranci tudi zvesti sinovi slovenske domovine (viharini živio-klici), ki so jo pripravljeno braniti po zgledu naših očetov in pradedov. Zaklical je cesarju živio, kar so zborovalci ponovili. K prvi točki dnevnega reda je poročal tajnik g. Smole, ki je stavil predlog, naj se vplelje pri vsem poveljevanju slovensčina. Društvo se je obrnilo na avstrijske vojaško veteransko državno zvezo, katere član je, in ta je odgovorila, da nima proti poveljevanju v narodnem jeziku, v kolikor se tiče društev istega naroda, nobenega ugovora in da rado sporoča to v pomirjenju duhov, kar mora vsak želeti. Le tedaj, ako nastopijo društva različnih narodov skupno, mora biti enotno poveljevanje, namreč nemško. Poročevalec in predlagatelj je izrekel upanje, da bodo člani z navdušenjem sprejeli njegov predlog, ki je bil nato soglasno in z velikim odobravanjem sprejet. Glede določitve prispevka za spomenik in za ranjence je priporočal predsednik, naj se ta stvar prepusti odboru, ki bo gotovo ravnal po najboljši vesti v tem oziru. Njegov predlog je bil sprejet z večino, vendar so se oglašali glasovi proti, da bi odbor o tem sklepal ter zahtevali, naj sklepa občni zbor o tej točki. Končno je bil po raznih nasvetih sprejet predlog g. Bajžija, da se za spomenik 50 kron, za žrtve pa 150 K. S tem je bilo zborovanje končano.

— Agente ljubljanskih nemških trgovcev se zdaj drve po deželi okoli trgovcev, da si drug drugemu podajajo kljuko. Zavedni slovenski trgovci jim kažejo vrata in nemški zastopniki odhajajo brez kupčije. Tako je edino prav! Posledica tega je, da ljubljanski nemški trgovci s skrbjo gledajo v bodočnost. Špicerist Krisper na Mestnem trgu je pa premeten mož. Naročil je svojim agentom, naj prihajajo k odjemalcem po deželi zvečer, da jih ne bodo videli drugi ljudje. Takrat bodo lahko sklepali lepe kupčije, ki jih po dnevi ne morejo, ker se trgovci boje svojih strank. Baje se je ta manever že posrečil. Opozarjamo trgovce po deželi, naj ne pozabijo, kaj je njih narodna dolžnost! Nemci imajo izvedeno med seboj tako trdno organizacijo, da se niti en nemški vinar ne izgubi v blagajno slovenskega trgovca ali obrtnika, pa bi se slovenski trgovci ne mogli držati iste discipline? Sramotno bi bilo, če bi se to ne zgodilo! Prosimo slovensko občinstvo naj nas podpira pri nabiranju podatkov ter nam naznani vsak slučaj, če bi ta ali oni Slovenec pozabil svojo narodno dolžnost!

— Jim že prede. Spediterska tvrdka Ranzinger je izšla nov način, pridobiti si klijentele. Začela je namreč pošiljati svojega uradnika po mestu z nalogom, da vse omahljive privleče na svoje podjetje s tem, da jih premami, da podpišejo pooblastilo, ki daje Ranzingerju izključno pravico za prevažanje vsega blaga, kar ga pride na dotično tvrdko. Čujemo, da se je ta značilni poskus Ranzingerjeve taktike ni kdovekak posrečil, kajti večina trgovcev in obrtnikov ga je z vsjo vljudnostjo postavila previdno na ocesto. — Tudi Kosler pošilja svojega uradnika Florjančiča, ki ponuja pivo slovenskim gostilničarjem. Trud je seveda zaman.

— Reminiscenca iz zadnjih dni. Slovenski pravnik počasi stopa čez Marijin trg. V eni roki ima palico, drugo pa drži v žepu. Hipoma ga ustavi orožnik ter mu začne stikati po žepih. Ker mu mirna slovenska duša noče ničesar ugovarjati, se orožnik pri končnem »uradnem poslovanju« nemško opraviči, češ, da je mislil, da ima v žepu »samokres,

potem pa gresta vsak svojo pot dalje.

— Pozor, slovensko občinstvo! Nemška Kranjska hranilnica razpošilja plačane agitatorje, ki z raznimi lažmi lovijo slovenske stranke za njo. Prosimo slovensko občinstvo, naj nam vsakrati, ki bi ališal kakega agitatorja nemške hranilnice z lažmi bujskati proti slovenskim denarnim zavodom, slučaj in če mogoče tudi ime takoj naznani. Predvsem pa svarimo slovenske vlagatelje, da se ne dajo pregovoriti nemškim podkupljenem v svojo škodo.

— Obč. starejšinstvo v Nabrežini je v svoji redni seji dne 5. t. m. sklenilo resolucijo, v kateri izraža sožalje radi ljubljanskih žrtv in protestira proti postopanju vojaške oblasti. Obenem je sklenilo, da se daruje iz obč. blagajne 10 kron za spomenik žrtvam in 40 kron za podporo ranjenecem.

— Demonstracije pred sodiščem. Blaž Pirnat, hlapec v Koslerjevi pivovarni je bil zaradi pregreške in prestopka obsojen na 14 dni strogega zapora, dalje je pa bil Andrej Javornik radi tega, ker je zahteval dne 29. sept., da nemška trgovca Rudholzer in Hamann zapreta svoji trgovini ob 7. zvečer, obsojen na 6 tednov zapora, poostrenega z enim postom in trdim ležiščem vsak teden. — Konstatujemo, da je po tej obravnavi nadsvetnik Polo izstopil iz senata in je njegovo mesto zavezal sodni svetnik dr. Mohorič. Daljše poročilo o obeh zadevah pričujemo zaradi pomanjkanja prostora jutri.

— Mayerjev odhod iz Ljubljane. V soboto o polu treh popoldne se je odpeljal poročnik Mayer iz Ljubljane. Na kolodvor sta ga spremlila dva stotnika 27. pešpolka, eden izmed njiju je bil baron Aufarth. Mayer je moral pred odhodom izročiti tema dvema stotnikoma svojo službo.

— Zanimiva reminiscenca. Po zadnjih dogodkih v Ljubljani, Ptuj, Celju in Mariboru se vedno bolj pojavlja ljudski glas, da morate v narodnih zadevah obe slovenski stranki postopati složno in skupno in kakor se čuje, so se že vršila tozadevna pogajanja. Pri tej priliki je zanimivo, spominjati na izrek bivšega ministra Badenja. Le ta je kmalu po nastopu svojega dostojanstva prepotoval avstrijske kronovine, da se na licu mesta in po odličnih zastopnikih, ki jih je sprejemal, informuje o težnjah poudnih kronovin in narodov. Ko je v Ljubljani sprejel slovenske zastopnike, jim je rekel: »Zakaj se pripravate med seboj? S tem le olajšate stališče vladi, ki vas bode izigravala stranko proti stranki in tako vladala v deželi.« Tako je govoril minister, ki se je v tem trenutku bolj čutil Slovana, kakor ministra. Uvažujmo njegove besede sedaj, ko nam stoji nasproti z Nemci združena vlada!

— »Vor nahezu ausverkauft. tem Hause« so v petek v nemškem gledališču »peli« opero »Lohengrin«. Ni čuda, če je bilo mnogo ljudi notri, saj so nemškutarji dvignili agitacijo, da je moralo vse, kar leze ino grede, v gledališče. Ker to še ni izdalo, naglasi so notri Huthov čelobjajoči zavod in ker se ni bilo dosti, plačali so 25 šaržom belgijskega polka vstopnino. To je imelo še drug namen. Nemškutarjem so se namreč strašno hlače tresle, da bo — predstava razbita, ker svira pri njej belgijska vojaška godba! Ne bodite vendar tako neumni. Kaj to koga briga, kaka godba svira pri nemških predstavah! Živ krst se za to ne meni. Če so Nemci zadovoljni, dajo lahko prihodnjic »Valkiro« ob spremljevanju harmonike. Saj so z vsem zadovoljni, če je le »deutsch«. Tenor lahko poje kakor hoče, orkester svira, kakor se godbenim elevom zdi — vse je »glänzende Leistung«. Srečni ljudje. Korajžni pa so tudi. Vojaška godba je vendar oborožena z dolgimi sabljami. Ali se bo kar nekeje nekdo odtiral in oboroženo vojaško godbo napadel? Kljubu temu je okrog godcev kar mrgolelo žandarjev. Da, čuje in strmite, celo pri orkestralni skušnji v gledališču, h kateri vendar noben ne udeleženeo nima dostopa, sta stala dva orožnika z nasajenim bajonetom sredi odra med pevci! Na te je to tako mučno učinkovalo, da spočetka sploh nobenega glasu niso iz grla spravili. Režiser je moral orožnike prositi, naj vsaj orožje odložijo, kar so na to storili. A postavili so se zopet korajžno na oder med pevce. Kaj, ko bi prihodnjic kak gospod žandar prevzel vlogo »Lohengrina«, saj Lohengrin nosi tudi nekako pikelhavo in je oborožen in g. Januschowsky bi zapisal: »Auf die gediegene Leistung des Herrn Gendarmen-Postenführers N.N. als Lohengrin kommen wir noch in einem besonderen Berichte zurück.« In za varnost vojaške godbe bo še bolj skrbnjeno. O sancta simplicitas!

rodne svoje dolžnosti ter služimo verno in sveto domovini svoji!

— **Tudi nemškimi gledališkimi predstavami** bomo posvetili sem-tertja svojo pozornost in to ne zaradi nesposobnosti posameznih igralcev, pač pa zaradi „Theater, Kunst und Literatur“. „Die blaue Maus“ je bila celo „sehr gut besucht“. Na galerijskem stojišču so bili 3, reči trije moški, izmed katerih eden ni znal niti nemškega jezika. Služi pri neki nemški tržnici in mož je moral iti v gledališče. Na balkonskem sedelu sta bila dva moška in štiri ženske, parter je bil čez polovico prevelik, po ložah so pa našli vse ljubljanske Nemce. In ni jih toliko, da bi jih mogli napolniti. Mi delamo radovalno za nemško gledališče reklamo in pravimo: „Nemci, obiskujte svoj „Theater“, kajti sicer bodejo obrnili celo igralci vam hrbet.“ Da smo na jasnem. O obisku včerajšnje predstave je neki šaljivec rekel, da, če se vstejejo vsi biljetarji, je slavnega občinstva po številu 99.

— **V Kobarid** je došel te dni potnik neke ljubljanske nemške tvrde. Trgovci mu kažejo vrata. Svoji k svojim!

— **Veteransko društvo v Kranjski gori** je sprejelo na izvanrednem obnem zboru v soboto 10. t. m. slovenski poveljevalni jezik.

— **Costina A. Deghenghi pri „Maliču“** ima v rabi računske listke, na katerih se kričavo v obeh jezikih ponuja nemškotarska tvrda A. Persch pred škofijo. Brez komentarja.

— **Slovenski kruh je dober!** M. Stuzji, izdelovalka modrocev v Selenburgovih ulicah, imenuje Slovence vedno le „Windische“ dasi sama priznava, da živi izvečine od slovenskega kruha. Njen mož je turner.

— **Nekaj vojaške statistike.** Avstrijski Slovani imamo 818 000 mož deloma v armadi deloma v rezervi, dočim jih imajo Nemci le 434 000, a še med temi je dosti slovenskih fantov. Kdo torej brani državo?

— **Izjava.** Podpisani izjavljamo, da pri zadnjem koncertu v „Unionu“, ko je bila epizoda zaradi užgalice, nikakor nisem nameraval osebno žaliti g. R. Pustoslavška, kateri za to ni dal nobenega povoda.

Prof. A. Štrifof.
— **Iz srednješolske službe.** Deželni šolski svet kranjski je potrdil, da poučuje veronk na II. drž. gimnaziji dr. Alojzij Merhar, ker je profesor veronauka Gregor Pečjak dobil dopust.

— **Iz šolske službe.** (Seja dež. šolskega sveta kranjskega 5. oktobra.) Imenovani so: definitivni učitelj v Starem trgu pri Ložu Anton Šeme za nadučitelja v Loškem potoku, Alojzij Marok, provizorični učitelj v Hinjah, za nadučitelja istotam, Marija Remžgar za definitivno učiteljico v Cerknici, provizorični učitelj Ivana Simičič in Justina Modic, obe v Iški vasi, za definitivni učitelj istotam. Premeščen je definitivni učitelj Franc Grailand iz Kostanjevice v Višnjo goru. V stalen pokoj so stopili: učiteljici Františka Verne v Kamniku, Suzana Baloh v Ihanu in učitelj Emil Guštin. — V Zalogu se ustanovi dvorazrednica, pri Dev. Mar. v Polju se pa razširi 5 razrednica v šestrazrednico. Naslov profesorja so dobili Franc Vajda, dr. Rudolf Rothaug in dr. Andrej Puschnig. Kot zastopnik naučne uprave in kuratorju mestnega dekliškega liceja in mestne višje dekliške šole v Ljubljani se odpošlje za prihodnjo šletno funkcijsko perijodo dr. Josip Tomišek.

— **Iz šolske službe.** Učiteljica ga. Helena Petsche na dekliški šoli v Kočevju je dobila zaradi bolezni dopust in pride na njeno mesto za suplentinjo gđ. Pavla Lehner. Za provizorično učiteljico in voditeljico šole na Krtini je imenovana dosedanja provizorična učiteljica v Senožetah gđ. Pavla Dežman. Učiteljica gđ. Marija Ažman v St. Petru pri Novem mestu je dobila zaradi bolezni dopust in pride na njeno mesto kot suplentinja prov. učiteljica gđ. Marija Grobovšek.

— **Učiteljske vesti.** Nadučitelj g. Ivan Trošt v Tomišlju je dobil zaradi bolezni dopust in pride na njegovo mesto absolvirana učiteljska kandidatinja gđ. Stanislava Rogl kot suplentinja. Za suplentinjo na Vič pride absolvirana uč. kandidatinja gđ. Elga pl. Lukanc. Za pomožna učitelja na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani sta nameščena bivši suplent na meščanski šoli v Krškem g. Frano Marinček ter absolvirani uč. kandidat g. Slavko Cepuder.

— **Družbi Sv. Cirila in Metoda** v korist deluje gosp. Anton Lehmann izdajatelj lista „Perutinar“ v Zgornji Šiški s tem, da kolekuje vsako številko svojega lista z narodnim kolkom. Gotovo lepo in vsega pomena vredno.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** je izročil g. Lavoslav Schwenner, knjigotržec v Ljubljani 150 K

kot dobiček od prodanih razglednic nesrečnih žrtv 20. septembra 1908, katere je izdelal fotograf gosp. Berthold v Ljubljani.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** ima v zalogi še nekoliko malih nabiralnikov, ki so slasti pripravni za trgovine, trafike, pisarne in zasebne hiše. Poleg tega jih ima na ponudbo od tvrde večje število z enako oeno. Kdor si ga misli nabaviti; naj se nemudoma zgasi v družbeni pisarni, da ta sprejme ponujane nabiralnike, ako bi njeni ne zadostovali. Želeti je, da se nabiralniki razširijo po celim slovenskem ozemlju.

— **Gospa Sofija Borštnikova** je poslala g. ravnatelju Govčkarju pismo, v katerem ga prosi, naj izpusti iz zveze slovenskega gledališča. Nadejamo se, da se posreči gospo Borštnikovo, ki je res stebel slovenske drame, ohraniti slovenskemu gledališču.

— **Odbor akadem. ter. društva „Sava“ v Ljubljani** pozivlja vse one, ki se hočejo udeleževati rednih sabljajskih vaj, da se oglase dne 17. t. m. točno ob polu 7 uri zvečer v društvenih prostorih v „Narodnem domu“, da se dogovore glede časa in vaj. — Dunajska filijala „Sava“ prične z rednimi sabljajskimi vajami v ponedeljek, dne 19. t. m. in se vrše vsak dan od 1—3 popoldne v prostarih „Videnskega Sokola“ VI. Magdalenenstrasse 32. — V svrhu dogovora se vrši sestanek članov in prijateljev društva ter sabljanja v soboto, dne 17. t. m. ob 8. zvečer v restavraciji „zum wilden Mann“ IV. Favoritenstrasse. Mesto odstopivšega tovariša Kralja je prevzel gospodarske posle tov. ing. Ferdinand Kranjec (Wien V. Krongasse 15. Part.), kateri daje tudi vsa tozadevna pojasnila.

— **Slovensko pevsko društvo „Slovan“ v Ljubljani** priredi veliko vinsko trgatev v nedeljo, 18. oktobra t. l. v vseh notranjih prostorih gosp. Ant. Steinerja na Opekarski cesti št. 25 v Trnovem. Začetek ob štirih popoldne. Vstopnina 20 vinarjev. Točno ob štirih popoldne prihod župana z občinskim zborom, viničaricami in viničarji, policaji, ječmarjem, nočnim čuvajem, z gmajusko godbo na čelu. Nato pride občinski pisar, ki prebere postavke, kako se je obnašati vsem, ki zaidejo v vinograd, nakar se prične trgatev. V gorico gre lahko vsakdo, utrgati grozd ali sad pa ne sme nihče; kdor se zoper to pregreši, bo kaznovan. Za vsak utrpani sad je plačati v občinsko blagajno en groš ali 10 v. Kdor vzame viničarici iz košare kak sad ali upihne čuvaju laterno, ga župan strogo kaznuje. Kdor bi ne mogel plačati ali bi se ustavljal, bo zaprt. Odkupi od zopora se lahko proti globi dveh grošev. Ceno kroni določi župan na licu mesta. Vsaka licitacija je strogo prepovedana. Ob koncu trgatev župan zapre kancelijo, proglasi republiko in otvori ples. Medsebojne prijateljske zveze posreduje šaljiva pošta tudi še potem. Za dobro in ceneno pijačo, gorka in mrzla jedila skrbijo vso noč občinski oštir. Ker je čisti dobiček namenjen za društvene potrebe, se preplačila hvaležno sprejemajo.

— **Fotografično sliko ljubljanskih žrtv**, namreč onih šestih mladeničev in mož, ki še vedno leže obstreljeni v deželni bolnišnici, je založil trgovec Jernej Bahovec ter je slika razstavljena v oknu njegove trgovine. Pretresljivo sliko je izvršil prav mojstrski fotograf Krema. Slika se dobi po 4 K. Obenem se izdajo tudi razglednice iste slike po 20 h. Založnik izroči 25% skupniška odboru za spomenik žrtvam in za podpiranje ranjencev in njihov rodbin. Rodoljubi in rodoljubinje gotovo pridno posežejo po teh zgodovinskih spominih, ker je namen tako humanitaran.

— **Hruško cvet** nam je poslal g. Franc Weiss iz Spodnje Šiške. — Gosp. Ivan Brus, rudar v Idriji, nam je poslal škatljico dišečih rdečin jagod. Hvala!

— **Vlom v gradu Bokavol.** Neznani tatovi so predvčerajšnjim ponoči vlomili v grad Bokavol, last baronice Müller, ter vkradli nekaj denarja in dragocenosti. Orožniki poizvedujejo po tatovih, a jih dosedaj še niso izsledili.

— **Iz Trznice** nam piše prijatelj lista: V nedeljo, dne 11. t. m., sem opazoval doma z očetom med 3/4 na 8. in 8. uro nebo. Začuden sem opazil s prostim očesom nenavadno premikanje lune z vidno hitrostjo proti zapadu in pri tem se je opazalo, da se silno trese. Šla je sedaj v desno sedaj v levo stran. To vam poročam zato, ker še kaj takega nikdar nisem opazil v svojem življenju in tudi moj oče ne, ki je še sicer precej v letih.

— **Državna subvencija.** Za gradnjo vodnjaka v Lasenem pri Zlatem polju je dovoljenih 880 K državne podpore.

— **Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Turjaku** se prav lepo razvija in je upati, da doseže lepih uspehov. Kaj pa podružnice drugod?

— **Kmečka gospodarska zadruga** se je ustanovila v Velikem polju na

Vipavskem. Članica je „Zveze slov. zadrug“.

— **Iz Logatca.** Zadnji dopis o veselici ženske podružnice družbe Sv. Cirila in Metoda je skoraj pomanjkljiv, pristavi naj se še nekaj: S poučevanjem petja se je počitavalno trudil g. abt. Punčuh. Pokazal je s svojo zmožnostjo, da se lahko priredi pri nas kaj posebnega. Ženski in mešani zbor sta tako ljubko zapela pod njegovim vodstvom, da je lahko ponosen na to, a zbora se lahko ponahata s svojim nastopom. Najlepša zahvala za požrtvovalnost gosp. Punčuhu! — Milodoneča dvospeva (spremljevala gđ. Kokalj, peli ga. dr. Krantovain gđ. Palme) sta se zapela tako presrečno in nežno, da mora biti sleherni poslušalec le hvaležen častitima pevkama. Škoda, da se v Logatcu še večkrat ne čuje teh ljubkih glasov. — Še enkrat vsem, vsem presrečna zahvala za požrtvovalnost!

— **Telovadno društvo „Sokol“** na Javorniku priredi v nedeljo 18. oktobra pri g. Jos. Hkaven na Javorniku veselico s tem vsporedom: Sprejemanje bratskih društev pri prvih dveh popoldanskih vlakih; ob 3. popoldne spoved na Koroško Belo; po spovedu javna telovadba in sicer: vaje na orodju, ki jih izvršujejo naraščajo; vaje na orodju, ki jih izvršujejo odrasli telovadci; nastop vzorne vrste; nastop naraščaja s palicami; nastop odraslih telovadcev k prostim vajam. Ob 6. zvečer pričetek vinske trgatev. Kdor se veseliče udeleži, je vstopnine prost. Tatovi in drugi zločinci v vinogradu se bodo kaznovali v vsestransko zadovoljnost.

— **Uradni dnevi glavarstva v Idriji** bodo odslej vsak drugi četrtek v mesecu v uradnih prostorih občinskega urada.

— **Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Idriji** je imela v soboto zvečer svoj občni zbor. V odbor so bile izvoljene in so si posle sledeče razdelile: Karla Šotolova, predsednica; Sonja Peganova, podpredsednica; Davorinka Bažljeva, blagajničarica; Mařenka dr. Stvera-kova, namestnica; Rozalka Tav-zesova, tajnica; Fani Sedejeva, namestnica; Fani Lapajnetova in Apolonija Vidičeva, računski pregledovalki. Pri slučajnostih se je stavilo več umestnih predlogov, kako podružnično delovanje poživeti. Od zadnjega obnove zborja je poteklo precej časa, da, več let. V zadnjem času je podružnično delovanje obstojalo v tem, da se je pobirala letnina od članic, kojih število pa se je od leta do leta krčilo. Nov odbor nam je porok, da bo odslej bolje. Naj je ne bo zavedne Slovence v Idriji, ki bi ne pristopila kot redna članica ali vsaj podpornica podružnici!

— **Velik gozdni požar.** Že od sobote popoldne gori erarični gozd v Beli pri Idriji. C. kr. gozdno oskrbnistvo je naprosilo za pomoč c. kr. rudniško ravnateljstvo, ki je odpotalo na mesto požara krog 150 rudniških delavcev.

— **Državna subvencija.** Za nabavo vodnjaka v Zdihovem pri Kočevju je dovoljen 2650 K državne podpore.

— **Poljsa lov** se je pričela. Od vseh strani prihajajo poročila, da je letos, ko je žir bogato obrodil, nenavadno veliko te živalice in da se pridno prirejajo zanimive poljske lovi. Iz ribniškega okrožja je dospelo že več poštnih pošiljatev za v Ljubljani živeče ljubitelje te posebne slaščice. V kočevskih hribih tvorijo polhi ob tem času priljubljen priboljšek. Izpod Gorjanov se nam poroča, da se v kratkem priredi veleznanimiva poljska lov v večjem obsegu. Ume se, da bo udeležba mnogobrojna, ker so take prireditve vendarle bolj redke in so že same ob sebi silno vabljive in mikavne. Slično se čuje iz borovniške okolice. — Upamo, da se bo vendar kdo spomnil tudi nas ter nam polhov poslal na trg.

— **Pozledice vasonjanja.** 22. junija je ubil 17letni kmečki fant Jožef Kristovič pod oknom nekega dekleta v Stojncih na Dravskem polju tovariša Ivana Kranjca. Bil je ljubosumen nanj in bo sedel zato 3 leta v ječi.

— **Prepročen shod republikancev.** V Trstu so nameravali republikanski Italijani prirediti shod, na katerega je prišlo tudi nekaj regnicolov. Policija je odpotala svojega zastopnika na shod, dasi je bil proglasen kot skilcan po § 2 zborovalnega zakona. Vseled tega zborovalci niso hoteli zborovati. Ko so se par ur nato sešli v neki gostilni, hotel tam skrivaj zborovati, pridrla je policija med nje, zaslega spisane govore in relacije ter sklicatelje aretirala. Med njimi so trije Italijani iz Italije.

— **V bedni Istri** vladajo naravnost obupne razmere. Vina je letos toliko, pa ga ljudstvo, kateremu da vinski pridelek vse, ne more spraviti za nobeno ceno v denar. Očividno nam poroča iz poreške okolice, da se kilogram grozdja prodaja po 4 vinarje; liter mošta pa velja 7 vinarjev. Posode, ki je silno draga, pa primanj-

kuje povsod, ker imajo še starega vina dovolj. V nekaterih krajih so kar tretjino grozdja pustili na trtah, ker pridelka ne morejo spraviti v posode, kaj še le v denar.

— **Glas iz občinstva.** Cesta, ki vodi od dolenske mitnice skozi Hradeškega vasa (pod Golovcem) do poljsanske mitnice je ena zelo rabljenih cest ljubljanskih. Nad sto voz se samo gnoja, sena, šote itd. izvozi vsak dan po tej cesti na Barje oziroma z Barja. Vendar pa je ta cesta v zelo slabem stanju in nikakor ne zadostuje velikemu prometu. Cestni tir je tako ozek, da ima en sam senom obložen voz komaj prostora in se mu celo pešec težko izogne. Da bi se pa dva še tako lahka vozička mogla sresti in izogniti, je pa naravnost izključeno. Tako se je n. pr. pred nekaj dnevi tukajšnji mesar I. S., ko se je hotel s svojim vozom ogniti nekemu drugemu voz, prevrnil z vozom v breg proti železničnemu tiru. Le sredi se ima zahvaliti, da je dobil pri padcu le majhne poškodbe in da se mu konj ni poškodoval. Take in enake nezgode so na tej cesti nekaj vsakdanjega. Včasih gredo cel popoldan do pozne noči nepretrgane vrste s senom ali šoto obloženih vozov, da se od ondotni prebivalci komaj morejo ganiti iz hiš. Iz navedenega je razvidno, da je ta cesta potrebna nujno regulacije. Če se ne motimo, se je o tem že enkrat razpravljalo v občinskem svetu, — a je potem cela zadeva zopet zaspala. Jako ugodna prilika za regulacijo pa se je ponudila slav. mestnemu magistratu. Omenjena cesta drži namreč vzporedno z Grubarjevim kanalom, katerega ravno sedaj regulirajo in je le nekaj korakov oddaljena od njega. Iz struge bodo dobili toliko materiala, kamena in peske, da ne vedo kam ž njim in ga povsod ponujajo. Precej tega materiala pa bi se lahko porabilo pri popravilu te ceste. Tako bi bilo vsem ustreženo. Obračamo se do slavnega mestnega magistrata s ponižno prošnjo, naj čimprej kaj ukrene v tem oziru in stvar sproži v občinskem svetu, za kar mu bomo iz srca hvaležni.

Interesenti.
— **Za kruhom.** Včeraj se je odpeljalo iz južnega kolodvora v Ameriko 100 Hrvatov in 20 Slovencev nazaj pa je prišlo 69 Hrvatov in Macedoncev; na Dunaj se je odpeljalo 59 Kočevarjev kostanj peč.

— **Pes ugriznil.** Včeraj popoldne je v Konjušnih ulicah vgriznil neki pes v desno nogo posestnico Marijo Klemenčev in jo telesno poškodoval. Lastnik psa je znan.

— **Tatvina obleke.** Na Tržaški cesti je bilo prodajalcu kisa Gregorju Jankoviču ukradeno iz hleva po neznanem storilcu več obleke.

— **Izgubljeno in najdeno.** Delavka Terezija Bedenčičeva je izgubila nogavico, v kateri je imela 5 bankovcev po 10 K in 2 srebrna goldinarja. — Jetniška paznica Ana Bakšičeva je izgubila zlato zapestnico. — Mersarski vajenec Anton Zupan je izgubil bankovec za 20 K. — Hlapec Franc Škof je našel ročno torbico z manjšo vsoto denarja. — Sprevednik električne železnice je našel srednjo vsoto denarja. — Hišnica Marija Ilvarjeva je našla več novih dopisnic. — **Društvena godba ljubljanska** koncertuje jutri zvečer v restavraciji „Južni kolodvor“ (A. Seidl). Začetek ob 8. zvečer. Vstop prost.

Demonstracije pred sodiščem.

XI. — Senat: predsednik dvorni svetnik Pašk, votanti nadsvetnik Polc, nadsvetnik Andolšek, sod. svetnik Hauffen, zapisnikar Jenčič; javni obtožitelj državni pravdnik Trenz, zagovornik dr. Hribar. — Kolikor nam je znana sestava senata, se nam zdi, da je bil za to zadevo sestavljen — izjemoma.

— **Blaž Pirnat**, hlapec v Koslerjevi pivovarni, ne ve, koliko je star, sodišče tudi ne, nezakovan, je obtožen, da je dne 27. septembra popoldne v Šiški zaklical orožnikom, kateri so spremljali one vojake 27. pešpolka, ki so se pred ogorčenim slovenskim ljudstvom skrili v Ančnikovo gostilno: „preklete svinje žandar-ske“ in to večkrat ter pozneje, ko ga je orožniška patrulja gnala iz Šiške v zapore ljubljanskega sodišča, pozival mimoidoče občinstvo: „e ste Slovenci, pomagajte,“ s čemer je zakrivil pregrešek v zmislu § 279 in prestopok v zmislu § 312 kaz. zak. — **Pirnat** se zagovarja, da je bil tedaj nekoliko pijan, priznava, da je lahko zaklical inkriminovane besede, a da jih ni mislil naperjene nasproti orožnikom, temveč vojakom „Ziben-undevanogarm“, na katere je bil zato jezen, ker so mu zlomili palico. Priznava tudi, da je po aretaciji morda klical na pomoč.

— **Zagovornik:** Ali vam je kdo pomagal? Obtoženec: Nobeden! Zaslišajo se nato priče, c. kr. orožniki: C. kr. stražmojster Karel Kopic, C. kr. postajevođa Fran Sprajcar, c. kr. postajevođa Viljem

Vivoda in c. kr. postajevođa Adolf Brandl (Nemec iz Niževavstrijkega), ki se zaprišejo, prvi trije slovensko, zadnji nemško.

— **C. kr. stražmojster Karel Kopic** izpove, da je tisti dan, bila je nedelja, pobegnilo 6 vjakov 27. pešpolka po kratkem tepežu s civilisti v gostilno k Ančniku, kjer so se zaprli. V kratkem se je zbrala nato pred omenjeno gostilno množica petsto do šeststo ljudi, ki so čakali vojakov, da pridejo iz gostilne. Vojake je sprejelo orožništvo v mesto in tedaj se je oglasil v množici obtoženec ter zaklical: „Svinje žandarske“ ter te besede še ponovil. Priča je vzdignil roko ter tako pozval v bližini stoječega orožnika Sprajcarja, da obtoženca aretuje. Obtoženec je zbežal, a Sprajcar ga je vjel in aretiral. Priča ni slišal, da bi bil obtoženec po aretaciji klical na pomoč.

— **C. kr. postajevođa Fran Sprajcar** izpove, da je stal pri Keršiču, ko je gospod c. kr. stražmojster dvignil roko. Priča je tekkel za obtožencem in ga aretirat. Ko ga je gnal v mesto, je obtoženec celot pot kričal: „Slovenci, pomagajte, če ste za kaj!“

— **C. kr. postajevođa Vivoda** izpove enako ter potrdi, da je obtoženec sicer cel čas klical na pomoč, ko sta ga gnala on in pa c. kr. postajevođa Sprajcar v zapor, a da pomagat ni prišel nihče. Konstatuje, da obtoženec tedaj ni bil pijan, da je sam to priznal, in da ga je priča celot opozoril na to, da se ne bi morebiti pri obravnavi izgovarjal s pijanostjo.

— **C. kr. postajevođa Brandl** se je za časa svojega interimskega službovanja v Ljubljani navadil toliko slovenščine, da je slišal, ko je obtoženec zaklical: „svinje žandarske.“

— **Predsednik** je že hotel zaključiti dokazovanje, kar se na opomin pričel, c. kr. stražmojstra Kopicja dvigne c. kr. postajevođa Sprajcar in še pove, češ da je prej pozabil, da se je tedaj, ko je on gnal obtoženca v zapor, pripeljal mimo kolezar, ki je zaklical njemu in njegovemu drugu besede: „Sramota za vas, da Slovenci aretirate!“ (Ta kolezar se bo radi tega zagovarjal pri c. kr. okrajnem sodišču. — Opomba poroč.)

— **Državni pravdnik Trenz** — poslušalstvo se je med tem pomnožilo za dve osebi, pravnega praktikanca Siegfrieda Janeschitza in preiskovalnega sodnika dr. Kaiserja izjava, da je obtoženec deloma sam priznal svojo krivdo, priče, c. kr. orožniki, so potrdile izrek inkriminiranih besed, predlaga, da se obtoženec spozna krivim v zmislu § 279 in § 312 kaz. zak. Obteževalno: skup pregreška in prestopka; olajševalno: delno priznanje, mladost, razburjenje.

— **Dr. Hribar** je mnenja, da je obtoženec popolnoma neopravičeno obtožen pregreška v zmislu § 279, kajti vpil je na pomoč, kakor pač vpije vsak aretiranec, in priče, c. kr. orožniki, so tudi potrdile, da mu ni prišel nihče na pomoč. Predlaga, da se ga oprosti pregreška v zmislu § 279 in zaradi krivde v zmislu § 312 sodi čim najmilostnejše, že z ozirom nato, da je bil od 27. septembra v preiskovalnem zaporu in da mora skrbeti za svojo mater ter osem bratov in sestri.

— **Po kratkem posvetovanju** razglasi predsednik razsodbo, po kateri se obtoženec kaznuje na 14 dni strogega zopora zaradi pregreška in prestopka. Sodišče je vpoštevalo njegovo „razkačenost“ in druge olajševalne okolnosti in zato se je izrekla kazen pod najmanjšo mero.

— **Branitelj svetuje** obsojenca, da sprejme kazen, kajti vsaka pritožba bi stvar še poslabšala. Obsojenec se torej zadovolji s kaznijo.

— **Navzoče nemško poslušalstvo** je pozdravilo izrečeno razsodbo s — „Habe die Ehre!“

XII. — **Rudholzer** in Hamann pred sodiščem. V soboto, dne 19. septembra zvečer po sedmi uri se je zbrala na Mestnem trgu večja množica ljudi, ki se je ustavila pred Hamannovo in Rudholzerjevo trgovino ter zahtevala, da se te dve trgovini zapreta. V tej množici je bil tudi Andrej Javornik, mizarski pomočnik, ki je stal včeraj pred tukajšnjim deželnim sodiščem, obdolžen po § 98. kaz. zak. hudodelstva javnega nasilstva, provzročena s tem, da je žugal trgovca Rudholzerja in Hamannusa poškodovanjem njune lastnine, ako ne zatvorita njihovih trgovin. Tako pravi obtožnica. Obtoženec je bil tedaj arretiran in je bil do dneva obravnave v preiskovalnem zaporu. Obtožnica izjava, da je obtoženec zaklical pred Rudholzerjevo trgovino: „Rudholzer zapri, če ne ti bomo šipe razbili“, pred Hamannovo pa: „Hamann zapri, če ne bomo vse razbili.“ V svojem zagovoru pravi Javornik, da je celo popoldne omenjenega dneva pil, a tedaj se je zvečer priključil oni množici ljudi, ki se je zbrala na Mestnem trgu. Ne ve natančno, aii je res zaklical omenjene besede, ali če jih je, jih je brez slabega name-

na, da bi opozoril Rudholzerja in Hamanna na to, da naj rajši zapre, ker bi sicer množica v svoji razburjenosti v resnici morebiti začela razbijati. »Rudholzer me pozna, torej vendar ne bom tako neumen, da bi mu šel grozit.«

(Poročevalec graških velenemskih listov — Rizzi — se smeje ob tem zagovoru. Mačka, ki gleda klobaso pred seboj).

Nato se zaslišijo priče. Pride Hamann, njegov pomočnik Josip Lenart — če se ne motim, svoj čas eden najzagriženejših nemških kričavcev v Celju, tedaj uslužbenec pri trgovcu Königu — Rudholzer in pa mestni stražnik Kocijančič.

Predsednik vpraša priče, če poznajo obtoženca.

Hamann: »Ich nicht!«

Hamann se zapriseže v nemškem jeziku, druge tri priče pa slovensko. Hamann je izjavil, da ne zna slovensko, da sicer razume nekaj, govori pa ne. Izpove torej nemško, in sicer, da ob sobotih zapirajo pri njem ob 8. oziroma polu 9. zvečer. Njega tedaj ni bilo doma. Za celo zadevo je šele izvedel pri preiskovalnem sodniku, ko je bil zaslišan, kajti v nedeljo je bil tudi odsoten in v ponedeljek je uslužbenstvo že pozabilo za celo stvar in mu ni povedalo o njej. Tedanje dogodke imenuje »Schreckensereignisse«. Na vprašanje zagovornikov izjavi, da ne ve, da so bile nekatere trgovine tisti dan zaprte že ob 6.

Priča Kocijančič izpove, da je imel tedaj »rezervo« v stražnici na Mestnem trgu. Množica je prišla po Stritarjevih ulicah na Mestni trg in je šla po trgu proti Črevljarskemu mostu. Komandant rezerve ga je poslal za množico. Prišel je do Hamanna, ki je obtoženca izreči inkriminirane besede. Priča se je tedaj ogledal nekoliko okrog sebe in ker je videl v bližini orožniško patruljo, je aretoval obtoženca in ga peljal v stražnico, kjer je »župan Hribar povedal obtoženco svojo«. Priča tudi ne ve, da so Mayer, Zeschko itd. zezaprlj svoje trgovine ob 6.

Priča Kocijančič izpove, da je imel tedaj »rezervo« v stražnici na Mestnem trgu. Množica je prišla po Stritarjevih ulicah na Mestni trg in je šla po trgu proti Črevljarskemu mostu. Komandant rezerve ga je poslal za množico. Prišel je do Hamanna, ki je obtoženca izreči inkriminirane besede. Priča se je tedaj ogledal nekoliko okrog sebe in ker je videl v bližini orožniško patruljo, je aretoval obtoženca in ga peljal v stražnico, kjer je »župan Hribar povedal obtoženco svojo«. Priča tudi ne ve, da so Mayer, Zeschko itd. zezaprlj svoje trgovine ob 6.

Josip Lenart izpove nemško, odgovorivši na predsednikovo vprašanje »ali zna slovensko«, z besedo »deutsch«. Pove, da sicer ob sobotih zapirajo po 8. uri, tedaj pa da so zaprli okrog 7., in to zato, ker so bili k temu — »aufgefordert«. Čul je obtoženca reči: Hamann je tudi Nemec; zaprite, drugače vse razbijemo. Videl je tudi, da se je pri Rudholzerju storilo enako, ali slišal ni. Zaprlj so takoj. Ljudi je bilo veliko.

Obtoženec izjavi, da Hamanna do danes ni poznal.

Priča Rudholzer pozna obtoženca ter potrdi v obtožnici navedene njegove besede: »Rudholzer zapri, drugače ti bomo šipe razbili!« Priča je takoj zaprl, a pozneje zopet odprl, da je še pobral gotove izvršne predmete. Navadno zapira ob polu 8., tedaj pa je zaprl po 7.

Dokazovanje se zaključuje.

Državni pravdnik Trentz podarja, da je bil tedaj položaj takšen, da se je zahteval po zatvoritvi trgovine moral ukloniti vsakdo, ker se mu je zagrozilo s poškodovanjem lastnine. In res so tudi trgovci v strahu, da se jim kaj takega prigodi, zaprlj trgovine. Zagovor obtožencev je neverjeten. Dokazano je, da je res izgovoril omenjene besede in s tem so podani vsi znaki hudodelstva javnega nasilstva v zmislu § 98. kaz. zak. Če se upošteva razburjenje ljudstva po dogodkih prejšnje noči, potem da je bila zbrana na licu mesta velika množica, potem so se prizadeti trgovci žuganja v resnici opravičeno bali. Predlaga kazen v smislu zakona.

Zagovornik dr. Pirce ugovarja, da bi bil podan dejanski stan § 98. Obtoženec ni imel nikake jeze na Rudholzerja ali Hamanna. Besede, ki jih je izgovoril, so bile le dober svet, da naj ta dva trgovca storita enako, kakor so že storili drugi, da tudi zapre. Pa če bi bil tudi grozil, vendar niso mogli omenjeni trgovci biti po pravici v strahu, da bi se kaj zgodilo, kajti tisti dan je bil popolnoma miren, tisti dan se ni razbila niti ena šipa v celem mestu. Predlaga, da se obtoženca oprostijo.

Obtoženec pristavi, da je Rudholzer v predpreiskavi izjavil, da je že sam mislil zapreti.

Po kratkem posvetovanju razglasi predsednik razsodbo, glasom katere je sodišče izpoznalo obtoženca krivim očitane mu hudodelstva v smislu § 98. in se mu je prisodilo po § 100. — težka ječa od šest mesecev do enega leta — z uporabo § 54. kaz. zakon šest tednov zapora poostrenejši vsak teden z enim postom in trdim ležiščem. Utemeljujev: glej govor državnega pravdnika! — Kot obtoževalno se je smatralo, da je svojo grožnjo ponavljal, olajševalno pa, da je deloma priznal, da je bil »razkachen« in da je že bil toliko časa v preiskovalnem zaporu.

Obtoženec se zadovolji s kaznijo ter prosi, da bi se ga pustilo v svobodo toliko časa, da doma uredi svoje stvari.

Predsednik izjavi, da je to nemogoče, ker je svetovalna zbornica že izrekla svoje mnenje, da se ne sme pustiti obtožencev v svobodo.

Pripomnim, da pri tej razsodbi navzoči Nemci niso mrmrali svojega »Habe die Ehre« — temveč so se jim oči posvetile in usta veselja raztegnila.

Rnjlževnost.

— Rumuni prema Srbima i Bugarima. Naročito s pogledom na pitanje makedonskih Rumuna od dr. Ilije Barbuljeska. S rumunskog preveo Svetislav Ilić. U Beogradu, 1908. Cena 2 dinarja. Izdanje zadužbine Ilije M. Kolarca. Ta knjiga preiskuje zgodovinske in narodnostne razmere v Macedoniji in dokazuje napram Bolgarom, da si po krivici laste razne macedonske pokrajine, češ, da je ondoto prebivalstvo srbsko.

Telefonska in brzajavna poročila.

Zasedanje avstrijskega parlamenta.

Dunaj, 13. oktobra. Po vesteh iz najmerodajnejšega vira bo državni zbor sklican na 3. novembra na svoje redno jesensko zasedanje.

Italija in Rusija obveščeni o aneksiji.

Dunaj, 13. oktobra. Danes izide uradni komunikacije, da sta bili Rusija in Italija obveščeni pravočasno o nameravani aneksiji Bosne in Hercegovine in da nista proti temu ugovarjali.

Knez Nikola in kraljevič Gjorgije.

Belgrad, 13. oktobra. Prestolonaslednik kraljevič Gjorgije je prejel od svojega strica kneza Nikole s Cetina tole brzajavko: Navdušen po tvojih vročih in patriotskih včerajšnjih besedah, ki si jih izgovoril pred zbranimi srbskimi našimi brati, te pozdravljam in iskreno objemam tebe in milo tvojo sestro. Daj Bog, da se skoro vidimo! Tvoj Nikola. Kraljevič Gjorgije je takoj odgovoril s tole brzajavko: Tvoje iskrene besede so me globoko ganile. Verujem vsikdar v ideale milega nam srbstva in zelo srečen sem, da se mi je dala tako dragocena prilika, da se tudi jaz na tako skromen način in v tako svečanih momentih pridružim enodušnemu in oduševljenemu izlivu patriotskih čustev dragih nam bratov. Priskrbo te poljubila tvoj Gjorgije.

Turške manifestacije za Srbijo in Črno goro.

Carigrad, 13. oktobra. Včeraj so bile tu velike demonstracije za Srbijo in Črno goro. Demonstrantje so se napotili pred srbsko in črnogorsko poslaništvo, kjer so prirejali navdušene ovacije zastopnikom Črne gore in Srbije. Za ovacije se je zahvalil srbski poslanik dr. Nenadović. Kralju Petru in knezu Nikoli so bile poslane pozdravne brzajavke.

Protiaustrijske demonstracije v Baru.

Cetinje, 13. oktobra. Ljudstvo je priredilo pred avstrijskim konzulatom v Baru hrupne demonstracije. Knez Nikola se je na avtomobilu pripeljal v Bar, da je pomiril demonstrante.

Poslanec Klofač v Belgradu.

Belgrad, 13. oktobra. Semkaj je prispel češki poslanec Vaclav Klofač, da se na mestu informira o položaju v Srbiji.

V obrambo.

Belgrad, 13. oktobra. Dopis iz Zagreba v »Slovenca« št. 233 je tendenciozna perfidija. Tako ne pijejo bratje Slovenci, ampak prodane duše, ki nimajo smisla za slovansko idejo. — Vukasović-Stibić, kr. srbski podpolkovnik.

Mirno razpoloženje v Belgradu.

Belgrad, 13. oktobra. Vse odločne skupščinske razvalnice dobiva Belgrad polagoma nezadovoljno. Manifestacije ponehujejo, ker prebivalstvo zaupa vladi in skupščini da ukreneta vse potrebno za obrambo narodnih interesov.

Položaj v Srbiji.

Berolin, 13. oktobra. Iz Belgrada poročajo, da je sklep srbske skupščine izredno pomirjevalno vplival na splošno razpoloženje. V gospodarskem oziru so demonstracije povzročile baje veliko škodo. Trgovci sami imajo škode okrog tri milijone. Tre banke so baje svojim upnikom odpovedale kredit.

Posvetovanje v neodvisni stranki.

Budimpešta, 13. oktobra. Minister zunanjih del baron Aehrenthal in ministrski predsednik dr. Wekerle bosta jutri imela konferenco s poslanci neodvisne stranke v klubovnem lokal.

Mobilizirano črnogorsko brodogovje.

London, 13. oktobra. »Central News« javlja iz Odeze, da je vse črnogorsko brodogovje mobilizirano in se nahaja v vojni pripravljenosti. Rusija bo namreč zahtevala, da se odpro Dardanele.

Knez Nikola carju.

Petrograd, 13. oktobra. Knez Nikola je poslal carju brzajavko, v kateri ga prosi, naj bi Rusija v vsilo delovala na to, da se sandžak Novi pazar razdeli med Srbijo in Črno goro. Obenem ga prosi, naj bi obljubljeno križarko »Kerson« podaril Črni gori.

Rusi za Srbe.

Belgrad 13. oktobra. Aleksander de Stahovič, poslanik II. ruske dume, eden najuglednejših članov ruske kadetske stranke, je poslal v Belgrad tole brzajavko: Z vsemi čuvstvi sem iz globljine duše pri vas. Ganjen sem vesle divnega in velerodoljubnega poleta Srbov in vsled ginljive herojske samozvesti. Dovolite, da vam nasvetujem, da niti za trenotek ne pozabite interese splošne slovanske vzajemnosti. Sporočil sem poslancu Klofaču v Pešto, da izjavi mojim srbskim bratom, da bom v slučaju vojne vstopil prvi v njihove vrste kot prostovoljec. Pošiljam 1000 dinarjev narodnemu odboru za »Rdeči križ«. Trudil se bom, da razbijem pri ruskem časopisju napačno mišljenje in hladno odnosaje napram Srbiji. Miljukov mi bo pri tem pomagal. Svetu em narodnemu odboru, da se s potrebnimi poslanici obrne na ruske liste. Živeli hrabri in neustrašeni srbski junaki!

Petrograd, 13. oktobra. Več ruskih aktivnih častnikov, med njimi dva generala, je vložilo prošnjo na vojno ministrstvo, da se jih izpusti iz službe, ker nameravajo stopiti v srbsko vojsko, da se bodo na srbski strani borili proti Avstriji.

Grof Tolstoj — častni član vse učilšča.

Petrograd 13. oktobra. Vlada je potrdila imenovanje grofa Leva Tolstega za častnega člana petrogradskega vseučilišča.

Aehrenthal v ogrski delegaciji.

Budapešta, 13. oktobra. V včerajšnji seji ogrske delegacije je baron Aehrenthal naglašal, da so mero-dajni krogi v Srbiji proti vojni. Kljub temu pa bo avstro-ogrsko vlada budno pazila na dogodke v Srbiji, da se ne zgode kakšna presenečenja.

Gospodarstvo.

— Osnovni nauk o narodnem gospodarstvu. Slovenci doslej nismo imeli knjige, ki bi vsestransko pojasnjevala nauke o narodnem gospodarstvu. Kako nujno potrebna je bila taka knjiga, to je vedel in čutil vsakdo, kdor ne hodi po svetu kakor teličev po pašniku. Kdor hoče kmetovati, mora imeti nekaj znanja o kmetijstvu, kdor hoče trobentati, mora imeti vsaj nekaj znanja o trobentah — samo v gospodarskem oziru smo živeli Slovenci tako, kakor bi bilo znanje narodnega gospodarstva naukov čisto nepotrebno. Tisti, ki so bili drugih misli, so segali po nemških knjigah. Velika večina naših trgovcev, obrtnikov, posojilničarjev itd. pa je živela in se pehala tja v en dan, ni pomislila, da je vsakemu gospodarskemu delu podlaga poznanje narodno-gospodarskih naukov in da se brez tega znanja nikamor ne pride. Kakor ne more računati, kdor ne zna naštevati, tako ne more uspešno gospodariti, kdor nima osnovnih naukov o narodnem gospodarstvu v mazinu. Saj je res, da so prišli do premoženja tudi ljudje, ki si jemlje sanjalo ni o narodnem gospodarstvu, a to so bili ljudje, ki so imeli slučajno enkrat srečo ali ki so slučajno enkrat dobili priliko, da napravijo kako dobro spekulacijo ali da koga »ruknejo«. To pa so bili, kako rečeno, slučajni in zgodilo se je izjemoma. Normalnim potom, to je z rednim delom, pri katerem odločata zmožnost in inteligenca, bi nobeden teh ljudi ne bil naprej prišel. Pojavov življenja pa ne smemo soditi po slučajnih izjemah, nego gledati moramo na tiste ljudi, ki niso imeli nobene slučajne sreče in slučajne spekulacijske prilike. Pri teh pa vidimo, da so prišli naprej, ker so imeli solidno strokovno znanje in temeljito narodno-gospodarsko izobrazbo. Brez narodno-gospodarske izobrazbe ne bomo nikdar kos Nemcem, ki jo imajo, in sicer prav korenito. To se nam je zdelo potrebno prav sedaj povedati, ko je po vsem Slovenskem nastalo tako mogočno, tako veselo in mnogobetajoče gibanje za gospodarsko osvobodjenje. Ta boj se bo zmagodobito izvajal samo če bo vsakdo, ki ima opravka z gospodarstvom, tako podkovan v narodno-gospodarskih naukih, da bo zmagel klubovati viharju, ki nam preti od nemške strani. Poslanec Dobernig je vedel, kaj je izdal, ko je pisal, da bodo Nemci združili vse

moči, da Slovence gospodarsko uničijo. Zoper tak vihar, za tak boj je treba dobrega orožja. Prvo pa je temeljito poznanje narodno-gospodarskih naukov. Opozorjamo zategadel na izborni knjigi, ki jo je spisal Valentin Žun in ki ima naslov »Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu«. Kake važnosti je ta knjiga in kako priznavajo strokovnjaki zmožnosti pisateljeve, se razvidi iz dejstva, da je finančna uprava dala gosp. Žunu tri mesece dopusta v svrhu, da spiše to knjigo.

— Ogrski centralni oglasnik za varstvene znamke. Po členu XVII. nove poravnave z deželami ogrske krone se je vavstvo znamk preuredilo tako, da je mogoče, da so znamke le v eni obeh držav veljavno registrirane, ker se na eni strani pod gotovimi pogoji more znamki za tozemske podjetje, ki je registrirana za eno obeh držav, v drugi državi varstvo odrediti, na drugi strani pa ni nihče več primoran znamke za inozemska podjetja položiti v obeh državah. V avstrijskem centralnem oglasniku varstvenih znamk se bodo sicer objavljale vse domače znamke in tudi v Avstriji registrirane inozemske znamke, kakor tudi na Ogrskem registrirane znamke, katerih varstvo se razteza tudi na Avstrijo, ne pa one znamke, ki so zavarovane le za dežele ogrske krone. Ker je ob tako razširjenih prometnih razmerah med obema državama monarhije za avstrijske kupčijske kroge brezdvomno velike važnosti, da na lahek način tudi izvedo, katere znamke so samo na Ogrskem veljavne, se je ukrenilo, da bodo vse avstrijske trgovske in obrtniške zbornice dobivale redno tudi ogrski centralni oglasnik varstvenih znamk (Központi-Vedjegy-Ertesito). Pošiljanje tega oglasnika se prične s št. 3 tekočega letnika. Ta ogrski, kakor tudi avstrijski oglasnik je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na upogled.

— Dobavni razpis. C. kr. ministrstvo za javna dela naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da si namerava c. kr. ministrstvo za domobranstvo pri malih obrtniških zagotovitvi različne oblačilne in opravne predmete: suknje, bluže, hlače, čevlje, jermena, torbe itd. Dobave se morejo udeležiti le mojstri in jim je na prosto voljo dano, dobave se udeležiti ali kot člani pristojne, na podlagi obrtnega reda obstoječe obrtne zadrage ali kot člani kake obstoječe ali se snujoče pridobinske zadrage, ali pa tudi smostojno. Ponudbe je najkasneje do 20. novembra 1908, 12. ure opoldne vložiti pri c. kr. ministrstvu za domobranstvo na Dunaju. Razglas o tej dobavi, vsebujoče vse podrobnosti, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na upogled.

Darila.

12. izkaz za spomenik in žrtve 20. septembra 1908. Dne 12. oktobra 1908 došli so podpisnemu blagajniku »Združenega narodnega odbora« sledeči prispevki: Magda Sterletova, soproga okrajnega sodnika v Cerknem na Gorškem nabrala za žrtve (podrobni izkaz darovalcev se objavi ob priliki) 210 K, Poldka Bavdek, učiteljica v Vinici na Kranjskem nabrala med Vinčani za spomenik in žrtve 73-37 K, Leopoldina dr. Šegulova v Novem mestu za spomenik (Kristina Volčič 4 K in Eliza Fabjančič 1 K, Marlena Šegula 5 K in Mici Šegula 5 K) 15 K, Franc Dolenc (10 K) iz Stareloke in Groga Dolenc (5 K) iz Praprotna pri Škofjiloki za žrtve 15 K, Ivan Marchotti, trgovec z usnjem v Ljubljani za žrtve in spomenik 10 K, Združeni črevljari zasebne bolniške blagajne v Ljubljani za spomenik in žrtve 30 K, Josip Vidmar, dežnikar in občinski svetnik v Ljubljani za spomenik in žrtve 30 K, Ivanka Svetlin, mag. uradnika soproga v Ljubljani za žrtve 2 K, Tvrda Dragotin Hribar v Ljubljani za ponesrečence 25 K, Tvrda Jos. Schumi, tovarna kantovit v Ljubljani za ponesrečence 25 K, Anton Strekel, črkoštev v Ljubljani v ljubljanskih tiskarnah in sicer v Bambergovi (37 K) v Blašnikovi (20 K) v Hribarjevi (13-20 K) v Katolski (29-20 K) v Narodni (25 K) v Učiteljski (11 K) in v Zadrugi (10-20 K) za spomenik in žrtve nabranih 145-60 K, Ivan Vrhovnik, trnovski župnik v Ljubljani prispevki trnovskih župljanov za žrtve ter njegov prispevek za spomenik in žrtve 41-17 K, Upravništvo »Slovenca« v Ljubljani v »Slovenca« že izkazani prispevki za spomenik 17-60 K, Gasilci tobačne tovarne v Ljubljani za žrtve 16 K. Skupaj 655 74 K. Vsem darovalcem najiskrenejša zahvala! Z danes izkazno vsoto se je prekorčilo prvih deset tisoč. Slava slovanski požrtovalnosti! V Ljubljani dne 13. okt. 1908. Dr. Alojzij Kokalj s. r. blagajnik

Za žrtve. IV. izkaz daril, poslanih podpisnemu vodstvu za dne 20. sept. t. l. ranjene žrtve, ki se zdravijo v deželni bolnici. Darovali so p. n. Nabiratelj G. Franu Schullerju so darovali: A. Bunc, trgovka 5 K, Albert Vešligoj 2 K, Kati Držaj, trgovina z moko 2 K, Anton Zorc, trgovec 5 K, Feliks Zupan 1 K, Schwarz

Josip 1 K, Marija Bagia 40 h, A. Breclj 60 h, Franc Ahlin 40 h, Jernej Kle-menc 1 K, Marija Mihelič 1 K, M. Sok-lič, trgovec 5 K, Kocjan Karel 1 K, Ma-rija Bajser 20 h, Marija Miklun 1 K, Lucija Gril 1 K, Franja Pel 2 K, Rudolf Tenente 3 K, Mihael Jenko iz Fužine na Hrvatskem 4 K, Ivan Mavic 2 K, Jožef Podraž 1 K, Ivanka Šega, gostilničarka 6 K, Antonija Jerše 1 K, Hamburger 60 h, Zorič Ivanka 20 h, Adolf Gerjol 2 K, Viktor Škerlj 2 K, Marija Črne 5 K, Jagra dedič 5 K, Štefan Juvanc, pod-uradnik juž. žel. v pok. 1 K, Neimeno-vana 60 h, Jos. Anžič, mesar 1 K, Karel Košak, zlatar v Ljubljani 1 K, Anton Putih 1 K, Krenc Anton 30 h, Fr. Šeber, tapetnik 1 K, Elizabeta Selan 20 h, An-tonija Kovač 5 K, Franja Vehovec 2 K, Marijeta Podjed 2 K, gostilna »Auerjevih dedičev« na Dunajski cesti 2 K, Mihael Jančič 60 h, Josip Zidar 5 K, Neimeno-vana 40 h, Ivanka Erbežnik 40 h, Janez Skubic, trgovec 6 K, Fani Cenčič, gostil-ničarka 4 K, Franjo Weiss 20 h, Jakob Matian 1 K, Neimenovani 1 K, A. Jela-čin, trgovec 1 K, Anton Pogačar, trgovec 1 K, L. Koprivnik & J. Prešern 50 h, Hinko Hieng, gostilna 2 K, Ivana Anžič, gostilničarka 1 K, Marija Novak, gostilni-čarka 2 K, Alojzija Mlakar, prodajalna Ivana Prek 60 h, Leopold Novak, gostil-ničar, 1 K, Leopold Čerin, gostilničar 1 K, Ivan Bolt, trgovec 2 K, Pavli-č, užit. prejem. 2 K, Primc A., paznik 2 K, Marica Gačnik, blagajničarka trvdke »Mer-kur« v Celju je nabrala za ranjene žrtve v Ljubljani 111-50 K in sicer od nastav-ljenecv iste trvdke ter paromlina gosp. Majdiča, kakor tudi od uradnikov, obrtni-kov in dr. kakor sledi: Fr. Kalan, Celje 1 K, M. Jakupč, Celje 1 K, I. Jagodič, Celje 1 K, I. Viroda, Celje 50 h, V. Ro-senberg 1 K, Fr. Vidensek 1 K, Florjan-čič, Celje 1 K, Kompersek, Celje 50 h, Pustišek, Celje 1 K, Jankovič, Celje 1 K, G. Belovič, Celje 1 K, F. Zagorčič, Celje 40 h, Jurko, Celje 1 K, K. Krofič, Celje 10 h, J. Puchan 1 K, J. Pleterski, Celje 1 K, M. Janaček, Celje 1 K, Hor-vat, Celje 50 h, Pavla Pernat, Celje 1 K, Matilda Čenčur, Celje 1 K, I. Ravnikar, Celje 1 K, R. Stermečki, Celje 1 K, J. Leskovšek, Celje 1 K, A. Jankovič, Celje 40 h, I. Rebek, Celje 5 K, Lampret, Celje 1 K, A. Verhove, Celje 60 h, A. Bizovičar, Celje 10 h, Göber, Celje 1 K, Nedorfer, Celje 2 K, gospa dr. Detičkova, Celje 2 K, g. Vitez pl. Vuković, Celje 5 K, Albin Anderwald, Celje 1 K, Miloš Štib-ler, Celje 1 K, M. Vrečko, Celje 1 K, dr. Tombach, Celje 1 K, Fr. Kunc, Celje 1 K, Lukas, Celje 2 K, Smertnik, Celje 1 K, Lešše, Celje 2 K, Pučnik, Celje 1 K, D. Stojan, Teharje 1 K, Juri Je-zernik, Celje 80 h, Gusta, Vašnak, Celje 1 K, Anton Kolenc, Celje 5 K, Karel Vani-čič, Celje 2 K, J. Roter, Celje 1 K, J. Šurlak, Celje 1 K, Z. Bevc, Celje 1 K, Robert Diehl, Celje 3 K, gđc. Langerholz, 2 K, Kolšek, Celje 1 K, Kolar, Celje 1 K, gđc. Beti Blazinčič, Celje 1 K, E. Vihar, Celje 1 K, Jakob Trontelj, Celje 1 K, Fr. Voglar, Celje 1 K, M. Šegula, Celje 1 K, Janko Žagar, Celje 1 K, Z. Opava, Celje 50 h, Jot. Puschnik, Celje 1 K, Fr. Puš-nik, Celje 1 K, Fr. Kolar, Celje 1 K, Ro-dovšek, Celje 1 K, Fr. Sinkovič, Celje 10 h, M. Ropas, Celje 50 h, A. Presker, Celje 1 K, Iv. Strašek, Celje 20 h, Tomo Klinski, Celje 20 h, F. Stafku, Celje 20 h, Jos. Kukovec, Celje 1 K, Fr. Kozar, Celje 1-20 K, Rihard Pernat, Celje 1 K, Ven-turini, Celje 1 K, Ban, Celje 1 K, dr. Nekdo, Celje 2 K, V. Šek, Celje 1 K, Vidensek, Celje 20 h, dr. Ratej, Celje 1 K, Ivan Likar, Celje 1 K, Fr. Pavlič, Celje 20 h, Nasek, Celje 1 K, dr. Djal, Celje 1 K, Levstek, Celje 1 K, Peter Ko-stič, Celje 1 K, P. Karl, Celje 20 h, dr. Schwab, Celje 1 K, Zore, Celje 1 K, Kveder, Celje 1 K, Ropas, Celje 1 K, A. Zajc, Celje 20 h, Val. Južna, Celje 1 K, A. Boucon, Celje 50 h, Fer. Gologranc, Celje 1 K, Sinkovič, Celje 40 h, Brezov-nik, Celje 20 h, N. N. Celje 1 K, Černe, Celje 40 h, Spindler, Celje 1 K, ga. dr. Olga Božič, Celje 2 K, gđc. Hermina Čok, Celje 1 K, A. Gaus, Celje 1 K, Wresnik, Celje 1 K, S. Tun, Celje 40 h, Marica Gačnik, Celje 1 K, upravništvo »Slovenca« 71-10 K, Ajdovske-šturske Slovence na-brale 42 K, Katarina Lovišče, Toplice 4 K, Janko Vilar, Dob, 10 K, Fr. Korošec, deželni tajnik v Ljubljani 10 K, uradni-štvo hranilnice v Hrenovicah 20 K, za-druga gostilničarjev in kavarnarjev 70 K, Fran Krapež, podnačelnik te zadrage 30 kron, Katarina Šuber 2 K, Marija Bav-dek 2 K, Marijana Zarnik 1 K, Valentin Krisper sen. zasebnik v Ljubljani 50 K za spomenik 50 K za ranjenca, Justina dr. Požarjeva 10 K, Josip Hafner, mag. ofical in »Grajzer« 10 K, dr. Fran Gor-šič nabral v Ilirski Bistrici 20 K, Mi-hajlo Pintar not. [kandidat v Mokronogu nabrano 58-70 K, Simon Treo, stavenik v Ljubljani za spomenik 10 K, za ran-jenec 20 K, Anton Müller, gostilničar v Stolu sam 10 K, nabral 5 K, dr. A. Kapus, odvetnik v Ljubljani 10 K, Olga dr. Ka-pusova v Ljubljani 10 K, Marija Galle, vdova c. kr. drž. pravdnika 2 K, društvo strojarskih pomočnikov na Vrhniki 10 K, županstvo občine Žilce 20 K, upravništvo »Slovenca« 98-20 K, A. Vengar, fotograf v Radovljici 20 K, Gabrijel Piccoli, le-karnar v Ljubljani 50 K, Josip Večernik v Ljubljani 2 K, Rud. Kunstel, nabral v Radovljici 62 K, Angela Česnovar, trgovka v Ljubljani 30 K, Mici Legat blagajni-čarka ženske podružnice sv. Cirila in Me-

Pomanjkanje krme — po- zar slovenski župan! Jako ugle- den slovenski župan velike kranjske občine nam poroča sledeče: Jaz in tudi velika večina kranjskih županov smo bili prepričani, da naše občine dobijo za revne kmetovalce naročeno seno po znižanih cenah potom „Zveze slovenskih zadrug“ v Ljubljani. K temu mnenju nas je napotil ne samo razglas o. kr. deželne vlade, temveč tudi to, ker se je v začetku pomožne akcije edino le „Zveza slovenskih zadrug“ brigala res za koristi kmeto- valcev ter je nam županom pokazala pravo pot, kako doseči zvišanje državne podpore, ker, kakor znano, je prvotna državna podpora znašala samo 200.000 kron in se je zvišala hitro nato na 500.000, ko so kranj- ska županstva na nasvet „Zveze slo- venskih zadrug“ odposlala svoje pro- šnje za zvišanje. Niti meni, niti mno- gim drugim mojim tovarišem se na misel ni prišlo, da bi naše občine dobile seno kje drugod, kakor po „Zvezi slovenskih zadrug“, — zato o naročilnih polah nismo postavili posebne zahteve. V veliko začudenje zdaj št- amo, da ne dobimo sena po „Zvezi slovenskih zadrug“, ker tega, kakor se sliši, nismo posebej zahtevali na naročilnih. Ne vemo, kako naj to raz- tolačimo kmetovalcem, ki so že raz- burjeni, ker se stvar zavlakuje in se bojijo galskega sena; naši kmetovalci se zanesajo na „Zvezo slovenskih za- drug“ — in se bodo branili prevzeti seno od drugod. Opozarjam radi tega svoje gospode tovariše župane na sle- deče: Sedaj se dobi samo ena polovi- ca onega sena, katero se je v av- gustu naročevalo. Županstva nabirajo zdaj zopet nova naročila za seno — meterski cent po pet kron — in druge krme. Jaz bodem za tukajšno občino zdaj na tem novem naročilu pristavil zahtevo, da dobimo seno po „Zvezi slovenskih zadrug“ v Ljubljani. Tako storijo naj tudi druga županstva. Ako prva polovica sena, katere ne dobimo po „Zvezi slovenskih zadrug“ — žali- bog, ker nismo glasno zahtevali — ne bode dobra, temveč slaba, bode vsaj druga polovica, katero še do- bimo pozneje po novih naročilih — in po naši zahtevi po „Zvezi sloven- skih zadrug“ — boljša.

Politično društvo „Naprej“ v Celju je priredilo včeraj v St. Jurju ob Juž. žel. shod, ki se ga je udele- žilo nad 300 oseb. Predsednik dr. Sernec je govoril o zadnjih dogod- kih v spodnještajerskih mestih in v Ljubljani ter o gospodarskem pro- gramu. Tudi kmečki govorniki so se vneli za gospodarsko osamosvojit- ev. Sprejete so bile resolucije proti nemškemu divjstvu, vladni slabosti in za geslo „Svoji k svojim“.

Normalne razmere v Ljub- ljani. Ker je v Ljubljani zavladal popolen mir in red, dovolila se je zopet stara policijska ura, torej za gostilne ob dvanajstih, za kavarne pa ob dveh ponoči. Odredbi glede zapiranja hišnih vrat in pa glede bi- vanja mladine na cesti po šestih zvečer pa sta razveljavljeni tako, da je vse v normalnem starem tiru.

Za sklad „Kočevskega Sokola“ sta izročila našemu upravn- ništvu trgovski potnik gosp. Franc Šetinc ter trgovski poslovodja g. Franc Urek vsak po 10 K. Vrli ma rodoljubna srčna hvala.

Iz gledališke pisarne. Jutri, v torek se uprizar prvič na slo- venskem odru ena izmed najboljših operet zadnjih let Oskarja Straussa „Valček v čar“. Dejanje je preple- teno s satiričnimi prizori na razmere pri malih nemških dvorih ter na de- generacijo najvišje aristokracije, katero hočejo osvetiti s krvjo sinov iz naroda. Figure bebastega „serenis- sima“ in njegove plemenite rodbine, čisto v žaru slik iz „Simplicissima“, ter tipi iz dunajskega veselega ljud- stva tvorijo v tej opereti jako zaba- ven kontrast. Dunajskega lajntana Niky igra in poje prvi operni tenorist, g. Al. Fiala, poredno du- najsko dirigentko damske kapele prva subreta gđ. Josipina Hadrbolcova, „serenisima“ — Joahima g. Povh, njegovega brata Lotarja g. Bohu- slav, princeso Heleno operna pevka ga. Lili Nordgartova, njeno ko- mornico gđ. Thalerjeva. Sodeluje moški in ženski zbor ter vsa kompar- zerija.

Slovensko gledališče. V soboto so zopet peli opero „Madama Butter- fly“ in to z najlepšim uspehom. Gledališče je bilo razprodano.

Včerajšnji koncert v Unionu je bil izvrstno obiskan in sicer iz- ključno od narodnega občinstva. Mu- čen vtisk pa je napravilo, da so bile po vseh mizah nemške vžigalice, to pa tem bolj, ker so bile narodne vžigalice v „Unionu“ od nekaj ud- mačene in se je nemške šele zadnji čas zopet vpeljalo. Čemu baš v tem času to nazadovanje? Uslužbenici se izgovarjajo seve na upravo, uprava pa vzklik opozorilo na ne- umljivo stališče. Zato je bilo treba, da se je stališče občinstva javno po- vedalo. Storil je to g. dr. Žerjav z

mirnim nagovorom želeč, da uprava upošteva občinstvo, ki si relativno gleda vžigalice ne more drugače ra- lagati nego kot preziranje. Upamo, da se to drugi zgodi. Pripomnimo, da v današnjih časih, ko nam treba složnega nastopa, je toliko bolj pa- siti, da se občinstvu ne da povoda za razburjenje. Naj se tedaj umestijo zopet Ciril Metodove vžigalice in če uprava „Uniona“ pomeša vmes „ob- mejne“ vžigalice tako da so občinstvu oboje dostopne, se ne bo nihče spodikal. Da imamo le slovenske vžigalice, to je naša skromna želja in edino za to se nam gre. In v tem nam mora prav dati vsak narodnjak, če stvar trezno premisli, kajti z na- rodno vodenostjo grešiti na potpre- ljivost, ni lepo.

V kavarne „Evropa“ gotovi krogi ne zahajajo več. Zato jo tem- bolj naj podpirajo Slovenci.

Akademski slikar gospod M. Stern slika sedaj po naročilu gos- poda župana Hribarja našo Ljubljano. Svoj „atelier“ si je postavil sredi narave tam gori pri takozvanem raz- gledu nad Tivolijem, odkoder se naj- lepše vidi skoro na vse mesto. Slika je oljnata ter je format približno en in pol metra dolg in en meter visok. Stern si je izbral za to pokrajinsko sliko pastozno metodo in dela z lo- patico, ne s čopičem. Stern slika Ljubljano že več mesecev in kolikor smemo soditi, utegne biti Ljubljana, ki bo v kratkem dovršena, ena naj- lepših del umetnikovih.

Sprehajalec. **Žensko telovadno društvo v** Ljubljani vjudno naznaja, da se od dne 13. t. m. sprejemajo telovadke v sokolovi telovadnici v „Na- rodnem domu“.

„Društvena godba ljubljanska“ ima — kakor že objavljeno — svoj letošnji občni zbor v četrtek, dne 15. oktobra ob 8. zvečer v salonu hotela „Ilirije“. Ker je vsed pre- nosne godbe v koncertni orkester in za nadaljni razvoj njegov ta občni zbor velikega pomena, prosí se šte- vilne udeležbe.

Umrl je v Spodnji Šiški posest- nik g. Jozef Borštnar, star šele 44 let. Naj v m. p.!

Obsedno stanje ali kali? V Kamniku je po ljubljanskih dogodkih vse v bajonetih. Vdihnim krogom svetujemo odpoklic orožnikov in mir bo. Občinskemu odboru pa odstranitev mogočnega mestnega stražnika Kol- manna, ki ovaja in sumižni nedolžne ljudi, posebno gostilničarje. Okrajno glavarstvo je nekatere krčmarje ostro kaznovalo zaradi pozne ure. To spada v področje županstva, zato naj gosp. župan izjavi posledice. Pač pa dela glavarstvo izjeme, ker je vsem pre- povedalo imeti odprto preko določene ure, le oni krčmar, h kateremu se gostje nemškega mišljenja zatekajo, ima lahko odprto. Ali ne ve glav- stvo, da se je baš v tej gostilni nekoč tako popivalo, da je bil komisar Kordin v smrtni nevarnosti? Ali mislite, da so drugi krčmarji samo za to, da plačujejo davke.

Nenavadna jesen. Gđ. Poldka Bavdek, učiteljica v Vinici, nam je poslala štiri hruške, ki so zrasle na Ganglovem vrhu kot drugi letošnji sad istega drevesa. Ko so hruške obirali, so opazili cvetove. Opazili so tudi lani drugi ovet, a sad se iz njega ni razvil, kakor se je letos zgodilo. Res čuden slučaj! — Gđ. Jadviga Lederer v Moravčah nam je pa poslala v krasni moravski dolini na- brane rdeče jagode v znak prijatelj- stva. Priročna zahvala prvi kot drugi.

V Mokronogu bo v torek, dne 13. t. m. v župni cerkvi slavnostno cerkveno opravilo za padle nedolžne žrtve v Ljubljani. Nabral se je med tržani znesek v ta namen in izročil g. župniku Henriku Bukovcu. Gosp. župnik Bukovec je pa sprejel le majhen znesek za cerkveno opravi- lo, a ostali znesek je zavrnil ter določil, naj gre v korist onim, ki se v bolnici borijo za življenje. Ta plem- eniti nastop zasluži vse priznanje.

Slap pri Tolminu. Bralno in pevsko društvo je sklenilo pri zadnji seji dne 20. septembra ustanovit- ev javne ljudske knjižnice. Ker je Slap narodno eksponiran kraj, je že- leti, da knjižnica najlepše uspeva zato se obrača podpisani odbor do slovenske javnosti s prošnjo, da se spominja knjižnice s kako podporo v denarju ali v knjigah, posebno pa se obračamo do gg. učiteljev in učitel- lic. Rodoljubom, ki so že darovali nekaj knjig, iskrena hvala.

Ustrelil se je v Velsu dragonski poročnik poročnik grof Pače. Vzrok ni znan.

Akad. tehniško društvo „Tabor“ v Gradcu ima svoj prvi občni zbor dne 16. t. m. v gostilni „Zur Gemü- tlichkeit“ Brandhofgasse 12. Spored običajen. Začetek ob 8. zvečer. Slo- vanski gostje dobrodošli.

„Sava“ društvo svobodni- slovnih akademikov na Dunaju na- znanja, da se je z današnjim dnevom preselila v svoje novo stanovanje v Landongasse št. 25. VIII. okraj, kjer so somišljeniki vedno

dobro došli. Ustreglo se je želji gla- vno imeti v bližini vsedilnice svoje prostora. Za novodolno visokočelo- daje istoten vsek dan od 9 do 11. saželjene informacije eden izmed članov odbora.

Spomlad v jeseni. Gosp. Janko Skarbinč nadučitelj v Viljni gori nam je poslal šop srebrnih mikavno dahtenih jagod. — Is Kostonjevice pa smo dobili jabolčno cvetje. Poslal ga je „Dragotin“.

Tepež. Danes ponoči so se na Radeckega cesti sprla dva četovodja tukajšnjega o. in kr. 27. pešpolka z večjo družbo civilistov. Ko sta po- tegnila bodali, so civilisti zbežali. V istem času pa prideta mimo 42letni sluga Jozef Potočnik in skarski po- močnik Ivan Mahovič, katera sta bila od vojakov tako ranjena, da so Po- točnika z rešilnim vozom prepeljali v deželno bolnišnico. Tudi vojaka sta baje ranjena, a kdo jima je prizadel rane, se še ne ve. Pomočnik in Ma- hovič sta le slučajno naletela na pre- pir. Natančneje bode dognala pre- iskava.

Sroča v nesreči. Včeraj po- poldne se je konj splašil posestaniku Orlu iz Hrušice, ko se je na koleslju peljal po Poljanah proti domu s svojo ženo. Žena je naglo skočila z voza; dobila je le nekaj prask. Orel je z vs- silo vlekel dirajočega konja ter klical na pomoč. Toda bilo je vse za- man. Ko je prišel preko mosta, ki vodi čez Gruberjev kanal ter se obr- nil proti Stepanji vasi, je neki dela- vec konja s suknjičem zastrašil. Žival je skočila v stran in zadela z vozom ob brzojavni drog s tako silo, da se je voz pretrgal na dva kosa. S prvim delom je konj zdirjal dalje, drugi del pa je ostal na trati tik ceste. Orel je priletel v precej velikem loku na travnik a tako srečno, da se mu ni nič zalega zgodilo. Naglo se je po- bral ter jo ucedil za konjem.

Za krukum. S tukajšnjega juž- nega kolodvora se je včeraj odpeljalo v Ameriko 16 Slovencev in 10 Hrvat- ov. Iz Marke je prišlo 90 Hrvatov in Macedonov, na Dunaj pa je šlo 19 Kočevarjev.

Aretovan je bil včeraj po re- kviziciji deželnega sodišča bivši trgo- vec Ernest Sark, kateri je obdolžen goljuživih dolgov, katere je napravil v Ljubljani lansko leto, potem pa neznanu kam pobegnil.

V deželno bolnišnico je bil z južnega kolodvora prepeljan z rešil- nim vozom železniški uslužbenec An- ton Sottler, kateri je v kurilnici na Zidanem mostu padel in se na nogi težko telesno poškodoval.

Izgubljeno in najdeno. Šolska učenka Mira Peganova je izgubila molitveno knjižico, vredno 2 K. — Posestnica Marija Terškanova je iz- gubila zlat za 10 K. — Žena želez- ničarja Ana Kregarjeva je izgubila temnozavno denarnico z manjšo vsoto denarja. — Krojaški mojster Franc Reisner je izgubil bankovec za 20 K. — Učenka Marica Jusiničeva je iz- gubila višnjevo baržnasto torbico z vsebino 4 K, bel robcem in svinčnik. — Magistratni sluga Ivan Subadobnik je izgubil zlat obesek, vreden 20 K. — Zasebnik Ivan Fister je našel manjšo vsoto denarja. — Mitniški paznik Ivan Markovič je našel črno denarnico in srebrn obesek. — Po- strežček Franc Štrus je našel svilačo samoveznico.

Telefonska in brzojavna poročila.

Protestni shod „Südmärke“ proti ljubljanskim dogodkom.

Dunaj 12. okt. Včeraj je bil tu od „Südmärke“ sklicani protestni shod proti ljubljanskim dogodkom. Palača ministrskega predsedstva in ministrstva notranjih del sta bili za- straženi, ker se je vlada bala demon- stracij s strani südmarkovcev. Shoda so se udeležili tudi krščanski so- cialisti. Na brežiške Nemce je bila odposlana ta le brzojavka: „Danes na protestnem shodu „Süd- mark“ zbrani prisegajo, da vas ne zapuste nikdar. Verujte nemški zvestobi in upajte na boljše bodočnost.“ Prvi je na shodu go- voril neki Viktor Egger. Stalil je vprašanje, kaj bi se zgodilo Nemcem, če bi „Südmärke“ priredila svojo skupščino v Ljubljani. Na to je vpra- šal, če niso bili napadi na Slo- vence v Ptuj upravičeni. Vsi zborovalci so mu glasno odgovorili, da so bili upravičeni. V nadaljnjih svojih izjavah je Egger zatrjeval, da je dr. Tavčar proglasil Nemce kot tale za Slovence v Celju, Mari- bornu in Ptuj, dasi je dr. Tavčar to že zdavna proglasil za laž. Za Eggerjem je govoril zloglasni Wa- stian. Dr. Lecher je proglasil Nem- ce na Moravskem kot nemško stra- na na severu, se pritoževal, da bo anek- sija Bosne pospešile poslovanjenje Avstrije ter napadal vodilne kroge, da podpirajo slavizacijo države. Go- vorila sta še vsenemški poslanec Mühlwert in neki nemškonoacio-

nalni delavec, ki je ščuval proti slo- vanskim krošnjam. Shod so za- ključili s pesmijo „Die Wacht am Rhein“.

Srbska skupščina.

Belgrad 12. oktobra. Skupščina je imela včeraj tajno sejo od 9. do- poldne do 1. in od 3. do 9. zvečer. V seji je podal minister zunanjih del dr. Milovanović svoj ekspozé, za- njim pa referiral o stanju armade vojni minister general Stefanović. Ministra sta končala svoja izvajanja ob 9. zvečer. Danes se je pričela de- bata o govorih obeh ministrov. De- bata še ni zaključena.

Demisija ogrske ministra grofa Andrássyja.

Budimpešta 12. oktobra. Mini- ster notranjih del grof Andrássy je podal demisijo, ker cesar ni hotel dati predskančije njegovi volilni reformi, sloneči na pluralni volilni pravici.

Izročitev srbske protestne note. **Carigrad 12. oktobra.** Srbski poslanik dr. Nenadović je danes izročil protestno noto srbske vlade proti aneksiji Bosne in Hercegovine razen avstro-ogrskemu poslaniku vsem zastopnikom vevlasti.

Število prostovoljcev.

Zemun, 12. oktobra. Kakor jav- lja iz Belgrada, je naraslo število onih, ki so se prostovoljno zglasili za vojaško službo na 17.000 mož. Včeraj so jeli razdeljevati med pro- stovoljce orožje.

Prostovoljne legije.

Zemun, 12. oktobra. Na čelu komisije, ki nabira prostovoljce, stoji Branislav Nušić, eden najpopularnej- ših srbskih pisateljev, ki je bil že opetovano v kombinaciji z načelnika srbskega tiskovnega urada. Doslej so se ustanovile štiri prostovoljne legije: Legija mrtvih, legija kneza Mihaela, makedonska legija in legija prvih ti- soč. Na čelu legije mrtvih stoji Nu- šić. V to legijo so vstopili vsi ured- niki „Politike“, na čelu jim glavni urednik in lastnik lista Vladislav Ribnikar. Legija mrtvih je sklenila, ne da bi čakala na odločitev skup- ščine, da se takoj napoti proti Drini. Isti sklep je storila tudi makedonska legija. Njen voditelj Rafajlović se je izrazil: „Mi bomo postopali, kakor se nam bo zdelo, da bo prav, vlada in kralj nas nič ne brigata. Če ne bosta storila svojo dolžnost, doli z njima. V nekaj dneh bomo prekorčili Drino in zanesli vstajo med naše bosanske brate.“

Vstaja v Hercegovini.

Cetinje, 12. oktobra. V Herce- govini na črnogorski meji so izbruh- nili veliki nemiri. Vsi srbski in mo- hamedanski prvaki so bili aretirani in odvedeni v zapore. V Gacku, Neve- sinju in Bileku so proglasili preki- sod.

Makedonski vstaši v Bosni.

Užice, 12. oktobra. Srbska vstaš- ka četa iz Makedonije pod vodstvom vojvode Skopljančeta je v bližini Višegrada baje že prekorčila bosan- sko mejo. Vest še ni potrjena.

Avstrijski dezertjeri na Srbskem.

Belgrad, 12. oktobra. Mnogo avstrijskih vojakov je dezertiralo in pribežalo v Belgrad, kjer so se dali vpisati v prostovoljne legije.

Šabac, 12. oktobra. Več sto dezertjerjev iz Avstro-Ogrske vojske je dospelo semkaj. Prijavili so se vojaški oblasti, da jih sprejme v vojno službo.

Tajna seja srbske skupščine.

Belgrad 12. oktobra. Skupščina je imela cel dan tajno sejo, ki se je danes nadaljevala. Minister zunanjih del je govoril o položaju in korakih vlade, o čemer se je razvila dolga debata; katere tok je naravno neznan, ker so seje tajne. Tekom današnjega predpoldneva pride do glasovanja. Vse nestrno pričakuje, ali bo vladi votirano zaupanje ali ne.

Srbska skupščina črnogorski.

Belgrad 12. oktobra. Skupščina je v današnji seji sklenila poslati črnogorski narodni skupščina ta le brzojavni pozdrav: Narodna skupščina kraljevine Srbije zbrana na delu za obrambo ugrožene srbske narodnosti in bodočnosti pošilja svoj pozdrav narodni skupščini bratske kneževine Črne gore, naj bi tako pod Avali kakor pod Lovćenom v sroih narodnih iz- voljencev in vsega naroda buknil z novo silo isti svetli neugasljivi ogenj, ki z enako silo hrani svetlo staro veličino in dolgo mučenitvo naše.

Dogodki v Belgradu.

Belgrad, 11. oktobra. Skupščina razpravlja v tajni seji o položaju. O rezultatu še ni nič znanega. Manifesta- oijpelo mestu se nadaljuje. Danes po- poldne je imel prestolonasled. Gjorgje govor manifestantom v katerem je rekel, da je srečen, ker je sin srbske- ga naroda, da gre sam v boj kot vodja prostovoljcev naroda, ki hoče umirati za svojo domovino in njeno čast. Končal je svoj govor z beseda- mi: „Naj živi, kdor je pripravl- jen umreti, naj umre, kdor

hoče živeti“. Prestolonasled. nasto- panje, posebno ta govor je izval ne- popisno navdušenje, ki ga povečujejo glasovi o odporu bosanskega prebivalstva, zlasti pa oetinske vesti o tamošnjem razpoloženju za vojno.

Princ Liechtenstein o aneksiji.

Dunaj, 12. oktobra. Poslanec princ Liechtenstein je na shodu go- voreč o aneksiji naglašal, da je odsej težišče jugoslovanskega vprašanja v Avstriji in da je samo vprašanje bodočnosti, da Avstrija anek- sira še ostali jugoslovanski deželi Srbijo in Črno goro (?)

Bosanska deputacija pri cesarju.

Budimpešta, 12. oktobra. Danes dopoldne je cesar sprejel v posebni avdienci bosansko deputacijo.

Srbski veteranci

Belgrad, 12. oktobra. Včeraj do- poldne je 400 veterancev iz srbskih vojen priredilo burno demonstracijo po mestu, zahtevajoč, da se takoj napove vojna. Pred konakom so za- htevali, da pride na balkon kralj Peter. Ker ga ni bilo, so glasno iz- razili svojo nevoljo.

Francoski list za srbske prosto- voljce.

Belgrad, 12. oktobra. Uredništvo pariškega dnevnika „Matin“ je poslalo 1000 frankov kot prispevek za srbske prostovoljce.

Shod v Brežicah.

Brežice, 12. oktobra. V Brežice ste prišli včeraj dve stotnjici pešcev in dva eskadrona dragoncev. Na ko- lodvoru je bilo vkljub prepovedi gla- varstva 500 ljudi. Shod se je vršil v polnem redu. Ljudstvo se je na- poziv rediteljev mirno razšlo. „Deu- taches Heim“ stražijo bajoneti. Geslo „Svoji k svojim“ pridobiva vedno več tal.

Iz srbske skupščine.

Belgrad, 12. oktobra. Vest ino- zemskih listov, da se je skupščina izrekla s 93 proti 66 glasovom proti vojni, ni resnična. Skupščina sploh ne bo glasovala. V tajni seji je mi- nister dr. Milovanović povedal, da se je takoj ko je zvedel o aneksiji, obr- nil na vevlasti, naj preprečijo anek- sijo. Za odgovor je dobil, da tega ni mogoče preprečiti. Nato je govoril o armadi. Ko so poslanci zahtevali neka pojasnila, je rekel, da mu po- jasniti ni mogoče dati, ker je to dr- žavna tajnost.

Današnje demonstracije v Belgradu.

Belgrad, 12. oktobra. Danes do- poldne so bile zopet velike demon- stracije naperjene proti Avstriji na trgu Karagjorgja. Demonstrantje so klicali: Smrt Svaba, smrt avstrij- skim roparjem! Na trgu so sežgali avstrijsko zastavo. Pred konakom so priredili navdušeno ovacijo kralju Petru in prestolonasledniku Gjor- gju.

Kraljevič Gjorgje in minister.

Belgrad, 12. oktobra. Minister zunanjih del dr. Milovanović je obiskal danes prestolonaslednika Gjorgja ter ga prosil, naj ne govori v bodoče v tako agresivnem tonu, ker s tem samo otežuje položaj ministr- stva.

Sklep srbske skupščine.

Belgrad, 12. oktobra. Narodna skupščina je sprejela soglasno tole resolucijo: Živo zadeta vsled krivice, ki se je zadala Srbiji in srbskemu na- rodu s samovoljnim kršenjem med- narodnega akta brez zaslišanja na- roda, katerega se tiče in od strani, ki je bila podpisnik in čuvár tega akta, globoko prepričana o opasnosti, ki je vsled teh dogodkov objela vso srbsko pleme stvarjajoč predhodni slučaj nevaren za samostalnost in obstanek Srbije, je do dna svoje duše vdana interesom obnega mira in pravično- sti čvrsto sklenila, da stori vse, kar je potrebno, da se zajamčijo interesi Srbije in njenih sorojakov v krizi, ki so jo povzročili oni nasilni dogo- dki. Srbska narodna skupščina zasli- šavši pojasnila o korakih, ki jih kra- ljevska vlada misli storiti v tem vprašanju, izjavlja enodušno svoje zaupanje kraljevski vladi pričaku- joč od nje najenergičnejše borbe za zaščito v nevarnosti se nahajajočih srbskih interesov. Za ta cilj in s tem enodušnimi čutili daje narodna skupščina kraljevski vladi na razpo- lago vso moč in silo vsega in složnega srbskega naroda.

Konflikt med srbskimi in ogrskimi finančnimi stražniki.

Belgrad, 12. oktobra. »Pravda« poroča, da so srbski finančni stražni- ki pri Bujukliki pregnali 40 ogrskih finančnih stražnikov. Pomagali so stražnikom tudi orožniki.

Avstrijski monitorji.

Zemun, 12. oktobra. Avstrijski monitorji so odpluli iz Petervardina in se usidrali v bližini Zemuna na- sproti Belgrada.

Darila.

11. izkaz za spomenik in žrtve 20. septembra 1908. Dne 10. in 11. okt.

1908 došli so podpisaneu blagajniku „Zdrženega narodnega odbora“ sledeči prispevki: Amalija Žerjav, vdova c. kr. okrajnega sodnika v Ljubljani za žrtve 10 K. Kristijan Kanale iz Prestranka dar občinskih odbornikov občine Slavina na Kranjskem v pomoč žrtvam 16 K. Matija Skrajnar, inšpektor pri generalnem ravnateljstvu c. kr. priv. južne železnice na Dunaju za žrtve 10 K. Marija Skale v Ljubljani za žrtve 10 K. Jakob Meden iz Begunj pri Cerknici za žrtve 5 K. Karel Seunig, trgovec v Ljubljani za spomenik in žrtve 30 K. Fran Vidali, trgovec in solastnik pogrebnege zavoda v Ljubljani za spomenik in žrtve 20 K. Glavna posojilnica v Ljubljani za žrtve 50 K. Odborniki nekega ljubljanskega denarnega zavoda za podporo žrtv v preiskovalnem zaporu 60 K. občinski urad v Borovnici na Kranjskem za spomenik in žrtve 50 kron. Franc Grebenc iz Trbovelj nabral pri vselem omizju v Grebenčevi gostilni za spomenik in žrtve 13 K. Ivan Sešek, mag. svetnik v Ljubljani za spomenik in žrtve 10 K. V. H. Rohrmann, trgovec v Ljubljani za spomenik in žrtve 50 K. Skupaj 334 K. Vsem darovalcem najiskrenejša zahvala! V Ljubljani dne 12. okt. 1908. Dr. Alojzij Kokalj s. r. blagajnik

Meteorološko poročilo,

izl. na dan 10. okt. 1908. Srednji letni tlak 758,9 mm.

Obdobje	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nabe
10.	9. zv.	740,7	12,1	sl. jzhod	jasno
11.	7. zv.	742,4	8,3	brezvetr.	"
	2. pop.	742,7	19,4	"	"
12.	9. zv.	744,4	11,0	sl. svzhod	"
	7. zv.	745,1	3,1	sl. jvzh.	megla
	2. pop.	743,4	19,8	sl. svzh.	jasno

Srednja večerajšnja in predvečerajšnja temperatura 11,6° in 11,2°; norm 11,4° in 11,2°. Padavina v 24 urah 0,0 mm in 0,0 mm.

Tožnim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljani, nepozabni oče, oziroma sopro, brat, svak in stric, gospod

Jožef Borštnar

posestnik

danes ob 1. uri ponoči po dolgi in mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, v 44 letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rajnika bo v torek, dne 13. t. m., ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Spodnji Šiški št. 43 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v raznih cerkvah. 3669

V Spodnji Šiški, 12. okt. 1908.
Ivana Borštnar roj. Pance soproga.
Fran sin. Ivanka hči. Fran Borštnar
brat Marija Rojina roj. Borštnar
sestra Franja Borštnar roj. Dolžan
svakinja. Ivan Rojina svak.

Zahvala.

3670

Najtopleje se zahvaljujemo vsem, ki so se prijazno spomnili v bolezni in smrti našega nepozabnega soproga, oziroma brata, in strica, gospoda

Andreja Bajca

c. kr. poštnege poduradnika.

Nadalje bodi najsrčnejša hvala vsemu spremstvu, katero je rajnika spremlilo na pot k večnemu počitku, ali na kakršenkoli način izkazalo dragemu pokojniku poslednje spoštovanje.

V Ljubljani, 10. oktobra 1908.

Zahvaljoči ostali.

Zahvala.

3663

Za mnogobrojne dokaze srčnega odkritega sočutja, ki so nam došli povodom nenadne smrti našega nepozabnega sina, oziroma brata, gospoda

Stanislava Petrovca

računskega podčastnika v c. in kr. 17. pešpolku

izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo. Prav posebno pa se zahvaljujemo velerodnemu gospodu c. in kr. stotniku Frideriku Kovačiču za pravo očetovsko skrb, ki jo je skazoval pokojniku in tolažbe polne izraze resničnega sočutja, ki so tako dobro dejali našemu bolnemu srcu, nadalje vesplošno častniškemu zboru, gg. tovarišem podčastnikom in moštvu 12. stotnije za darovane krasne vence in častno spremstvo do hladne groba.

Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala!

Jarše, dne 10. oktobra 1908.

Zahvaljoči ostali.

Zahvala.

Za dokaze srčnega sočutja ob smrti našega neozabnega sina, oziroma brata, svaka in strica, gospoda

Leopolda Puppisa

izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo.

Posebno prisrčno se zahvaljujemo preč. duhovščini za spremstvo, vsem gg. c. kr. uradnikom, sl. peškemu zboru za ginljivo petje ter vsem prijateljem in znancem, kateri so dragemu pokojniku spremili k večnemu počitku. 3666

Logatec, 10. oktobra 1908.

Zahvaljoči ostali.

Browning puška se cenó prodá.

Naslov pove upravnistvo „Slov. Naroda“.

3687

Išče se spreten

3668-1

gostilničar

za boljše restavracije.

Naslov v uprav. „Slov. Naroda“.

Učenec

se (tako) sprejme v trgovino z mešaním blagom na debelo in drobno.

Viktor Škerl, Vođmat-Ljubljana.

3603-3

Za krasno knjigo, Gregorčičeve Poezije,

katero je ravnokar izdala Mohorjeva družba, sem priredil

elegantne platnice

za nizko ceno 60 v., s pošto 70 vin.

Priporočam se za vsakovrstna knjigoveška in galanterijska dela.

Iv. Bonač, Ljubljana.

3544-4

Na Bleiweisovi cesti, v bližini liceja in I. državne gimnazije se sprejmeta 1. novembra

2 učenki ali 2 mlajša dijaka

v svetlo, sračno stanovanje in hrano.

Vprašati je na Elizabetni cesti št. 3, II. nadst., domo.

3665-1

Iščem

kompanjona

za takoj. Mora biti mlada moč ter popolnoma izurjen v speocijski trgovini.

Več pove Elija Predovič, Ambrožev trg št. 7.

3660-1

Sprejme se takoj

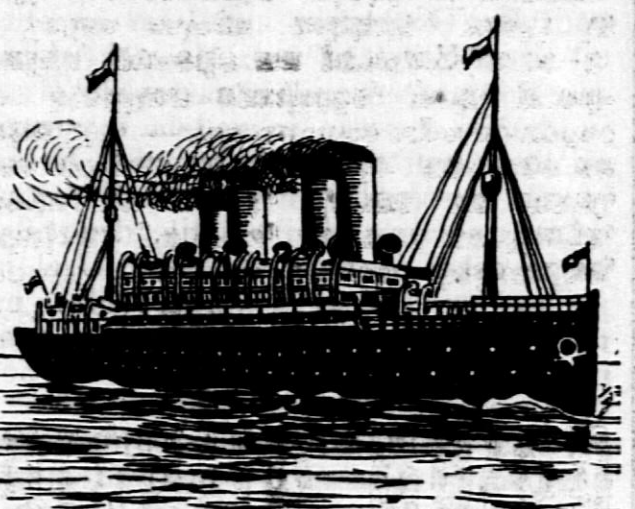
izobražena, zgovorna oseba (moški ali ženska), ki agira za konzumno društvo, dobrotelne namene, nabira naročnike in inserate za časnik in ima nekaj denarja kot jamščino.

Plača 50 do 100 K, po dokazani zmožnosti 110 do 200 K na mesec.

Enaka taka oseba se nastavi v vsakem političnem okraju.

Ponudbe pod naslovom „stalna služba“ na upravnistvo „Slov. Naroda“.

3661-1

Kdor hoče varno, mirno in hitro

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika:

Fr. Seunig,
Ljubljana, Kolodvorske ulice 28

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki „velikani“:

Kaiserin Aug. Victoria, nosi 25.000 ton

Amerika „ „ 24.000 „

President Lincoln „ „ 20.000 „

President Grant „ „ 20.000 „

Vožnja Ljubljana - Hamburg

traja z nanovo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave okroglo 1½ dni, ter ima potnik pravico porabe brzovlakov po celi črti od Avstrijske meje (Eger) naprej.

Trgovina z železnino

Valentin Golob

Ljubljana

Mestni trg št. 10

priporoča veliko zalogo razne železnine, kuhinjske posode, robe iz kositarja, posode za maslo, lonce za maslo, lonce za perilo, žetlarje, konvice za mleko itd. — vse domače trpežno ročno delo; štedilna ognjišča, pečli, predpečnike, posode za premog. 3 50-2

Velika zaloga tehtnic, uteži in meril, mesoreznic, plaht za vozove,

gumnatih cevi in pip ter pristno pozlačenih nagrobnih križev.

Založnik zveze c. kr. državnih uradnikov.

Dežni plašči

(pelerine) so cenejši!

2500 komadov

od 5 kron naprej.

Največja zaloga oblek, površnikov in zimskih sukenj za gospode, dečke in otroke po čudovito znižanih cenah!

Še vedno prihaja sveža konfekcija

za dame in deklece v najmodnejši dernejši fazoni!

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič v Ljubljani, Mestni trg št. 5.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najrazumnostnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživljenje in smrt s manjšajimi se vplačili.

Vsak član ma po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

45-118

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Rez. fondi: 41,335,041-01 K. Izplačane odškodnine in kapitalije 97,814,430-97 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države

s vseslovesno slovensko-narodno upravo.

Vsa polnoma daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čigar pisarne so v lastnej bančnej hiši v Gosposkih ulicah št. 12.

Gospodična

veča slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, želi vstopiti v kako pisarno ali kot blagajničarka v kako trgovino.

Naslov v uprav. „Slov. Naroda“.

Išče se redoljubna

pomožna hišna,

vajena domačega dela in ravnanja s perilom.

Kje, pove upravnistvo „Slovenskega Naroda“.

3641-2

Pravo surovo in kuhano

maslo

kg. po 270 K se dobi pri I. šišenski mlečnici v Spodnji Šiški, Kolodvorska ulica št. 159.

3652-1

Gostilniška koncesija

se odda takoj.

Izve se v kavarni „Leon“, Stari trg št. 30 v Ljubljani.

3659-1

Iščeta se za parno žago spreten, pošten in trezen

strojnik

zmožen slovenskega in hrvaškega jezika in

kurjač

Služba stalna. Vse drugo po dogovoru.

Ponudbe na upravnistvo „Slov. Naroda“ pod „St. M.“

3657-1

Vinski mošt

sladek, pristen, bel in rdeč, domač pridelek

tvrdke **Br. Novakovič**

se toči v Sodnijski ulici št. 4 in na Rimski cesti št. 5.

O. kr. avstrijske

državne železnice.

Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. oktobra 1908. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. žel.

Prihod v Ljubljano juž. žel.

7-05 jutraj. Osební vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica, d. ž., Žit. Trst. c. kr. drž. žel., Beljak čez Podrožico, Celovec, Praga.

7-07 utraj. Osební vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

9-26 predpoldne. Osební vlak v smeri: Jesenice, Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Praga.

11-38 predpoldne. Osební vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak juž. žel., Gorica dr. žel., Trst dr. žel., Beljak, (čez Podrožico) Celovec.

1-05 popoldne. Osební vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

3-45 popoldne. Osební vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak juž. žel., Gorica dr. žel., Trst dr. žel., Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Praga.

7-10 zvečer. Osební vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

7-35 zvečer. Osební vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Praga.

10-40 ponoči. Osební vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak juž. žel., Gorica dr. žel., Trst dr. žel., Beljak juž. žel., (čez Podrožico).

Odhod iz Ljubljane dr. kolodvor:

7-28 jutraj. Osební vlak v Kamnik.

8-05 popoldne. Osební vlak v Kamnik.

7-10 zvečer. Osební vlak v Kamnik.

10-50 ponoči. Osební vlak v Kamnik. (Savob nedeljah in praznikih do 31. oktobra.)

C. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Trstu.

Krojaškega pomočnika

sprejme takoj v trajno delo

FR. ŠKRBEČ

v Ložu, 3631-2

Prostor za

prodajalno

na jako dobrem prostoru v Ljubljani, se odda takoj.

Vprašanja pismeno pod „W. B. 125“ na uprav. „Slov. Naroda“.

8648-2

Oskrbnik

ki je kot tak že služboval, samski, vojaščine prost, v gospodarjenju kmetijstva in gozdarstva vešč, se sprejme.

Ponudbe sprejema iz prijaznosti Ferd. Tomazin, ekonom v Šmartnem pri Liti. 3658

Zaloga karbida

v Ribnici

3618-2

100 kg 29 kron

franko kolodvor prejemnika.

JOS. ARKO

acetilenist in vodovodni instalater.

Stara gostilna

dobro idoča, tik glavne ceste v trgu na Gorenjskem, se zaradi gospodarjeve bolezni odda takoj v najem.

Posedstvo leži v lepem in prijaznem okraju, jako pripravnemu za oženjenega obrtnika in voznika. Zraven hiše je tudi gospodarsko poslopje s hlevom in staro kovačnico.

Pojasnila v uprav. „Slovenskega Naroda“.

3597-4